Gaziantep'te 35 maden işçisi greve başladı

Gaziantep yöresindeki madeni eşya işçilerinin örgütlendiği İleri Maden İş Sendikası Güven Döküm ve Torna işyerinde aldığı grev kararını işverenlerin bütün grev kırıcı gayretlerine rağmen başlatmıştır.

Devrimci bir işçi örgütü olan İleri Maden İş Sendikası yöneticilerinin bildirdiğine göre 18 Şubat 1974 tarihinden beri devam etmekte olan toplu sözleşme görüşmeleri, işverenin en küçük bir zam vermeye bile yanaşmaması ve işçilerin direncini kırmak için önder durumndaki işçileri çıkarmaya başlaması üzerine çıkmaza girmiş ve işçileri sindirebileceğini sanan Güven Torna Döküm patronları grev oylaması istemişlerdir. Oylamada, işçiler, bir kaç patron adamı dışında «greve evet» demişlerdir. İşçilerden beklemediği bir şamar yiyen işverenler ise iki işçinin daha işine son vererek baskılarına devam etmiştir.

Düğümü ancak grevin çözeceğini gören İleri Maden İş Sendikası 9 Mayıs 1974 sabahı grevi uygulamaya sokmuştur. 35 Maden işçisinin kararlılıkla greve başlaması üzerine işveren bu defa da bir başka yol denemiş ve grev kırıcı olarak kiraladığı uşaklarını, grevci işçilerin üzerine salıdırmıştır.

Ne var ki işverenin ve kiralık adamlarının bütün gayretleri sonuçsuz kalmış, Güven Torna Döküm işçileri, grevlerini hiç bir oyuna gelmeden sürdürmeye devam etmişler ve demokratik bir hakkın ustaca kullanılışı konusunda bölgedeki diğer işçi arkadaşlarına örnek olmuşlardır.

Devrimci sendikalarının çatısı altında grevlerini sürdürmekte olan bilinçli Güven Torna Döküm işçileri, grevin haklarını alana kadar devam edeceğini açıklamışlardır. İleri Maden İş Sendikası ise grevin başarıya ulaşabilmesi için başta DİSK olmak üzere bütün ilerici — devrimci işçi örgütlerine ve diğer kuruluşlara çağrıda bulunmuş ve 35 Maden İşçisi ile dayanışma içine girilmesine istemiştir.

TAŞRA SENDİKALARI VE İŞÇİ DAYANIŞMASI

Bu gün büyük kentlerde işçilerin sendika saçma özgürlüğü bir ölçüde — son derece kısıtlı ölçülerde de olsa — yürümektedir.

Oysa henüz gerçek bir endüstri kentî haline gelememiş, satellit yurdun uzak köşelerinde bulunan şehirlerdeki işçiler bu imkana dahi sahip olamamakta ve çoğu zaman sarı sendikanın sultanın kırsalar bile devrimci ve yurt düzeyinde örgütlenmiş bir sendika için de örgütlenememektedirler.

Mahalli yöneticilerle daha sıkı fıkı ilişkiler içinde olan, hatta çoğu zaman bizzat kendileri belediye başkanı, il genel meclisi üyesi vb. gibi yönetici olmuş taşra patronları ise bu fırsattan hayasızca yararlanmakta ve sömürü ağlarını iyice pekiştirip işçilerin en küçük bir ekonomik ve demokratik hak isteklerini boğmaktadırlar.

İşte bu durumda yiğit işçi liderlerinin başını çektiği mahalli sendikalar, bu görevi üstlenmeye çabalamaktadırlar. Gerçi, Türk - İş sendikaları veya bazı türü ufaklı yüzlerce tabela sendikası, ve de sendikasından «dükkanım» diye söz eden emek tüccarları, alınteri simsarları bulunmaktadır ve bunlar patronların açık desteği altında İcraya senaat etmektedirler. Ancak bir çok Anadolu kentinde de bilinçli, yiğit işçi liderlerinin örgütlediği devrimci fakat küçük ve tabii güçsüz mahalli sendikalar da bugün alkışlanacak bir mücadele veriyorlar.

Bu sendikaların örgütlediği nice yiğit direniş sadece dayanışma yokluğundan ve maddi olanaksızlıklardan dolayı ve mahalli patronların politik baskıları yüzünden kırılmakta, sonuçsuz kalmaktadır. Düğümün çözülüveciği noktanın, ekonomik mücadelenin yurt çapında örgütlenmiş, merkezi yapılaşılı güçlü örgütlerce sürdürülmesi olduğu açıktır. İşte bu düğüm noktasında DİSK'e büyük ve ertelenmez bir görev düşmektedir, DİSK bir an önce yurt düzeyindeki örgütlenme çalışmasına girişmeli ve hemen her gün dayanışma, bütünleşme için kendisine başvuran mahalli devrimci sendikalarla organik bağlarını kurmalı onları desteklemeli, bünyesine almalıdır.

Dünya'da ardarda direnişler patlıyor

HİNDİSTAN'DA 20 BİN GREVCİ İŞÇİ TUTUKLANDI

● İyiden iyiye despotlaşan ve aşırı işçi düşmanı hale dönüşen Hindistan yönetiminin grevci demiryolu işçilerine karşı terörü büsbütün yoğunlaşmıştır. 6 Bin sendikacıya ilaveten, şimdi de 20 bin grevci işçi tutaklanmış ve kamplara gönderilmiştir. Ayrıca tutuklanan lar arasında Hindistan Komünist Partisi milletvekillerinden bir kadın üye de bulunmaktadır. Ancak bütün bu şiddete rağmen işçiler grevden vazgeçmemektedirler.

CHİCAGO'DA 11 BİN İŞÇİ GREVDE

● ABD'nin Chicago şehrinde çalışan 11 bin ulaşım işçisi greve başlamışlar grev bütün şehirde hayatı felce uğratmıştır. Grevi işçiler ücret arttırımı talebinde bulunmaktadır.

İRLANDA'DA BÜYÜK GREV

● İrlanda da onbinlerce işçi greve geçtiler. Ekonomik ve politik hedefler güden grev karşı, İngiliz ve yerli hükümet kuvvetleri büyük tarbat almışlar ve terör hazırlıklarına girişmişlerdir.

DANİMARKADA 200 BİN İŞÇİ DİRENİYOR

● Danimarka'da liberal azınlık hükümeti çıkardığı yeni vergiler için burjuva parlamentosundan destek görmüş fakat işçi sınıfının sert tepkisiyle karşılaşmıştır. Hükümete ve onun ardındaki burjuva sınıfına karşı başlayan işçi gösterilerini polis şiddet yoluyla ezmeğe çalışınca, sert çatışmalar olmuştur. Polisler daha sonra işçi militanların üzerine kurt köpeklerini salmışlar, ama çığ gibi büyüyen işçi kitleleri karşısında gene etkili olamamışlardır.

Eylemler ve gösteriler 200 bin üyeli Danimarka İşçi Sen. Konfederasyonu tarafından yürütülmektedir, İşçiler «hükümetten isteklerimizi karşılamadıkça ya da hükümeti devirinceye kadar direnişimizi sürdüreceğiz» demişlerdir.

● *Dünyanın dört bir yanında da gelişen işçi hareketleri, uluslararası kapitalizmin çöküşüne doğru giden yolda uluslararası devrimci işçi sınıfı hareketinin gittiğe geliştip, güçlendiğinin yeni kanıtlarıdır.*

kitle
haftalık gazete

Hükümet deniz grevini erteledi

Denizcilik bankasına bağlı 15 limanda bulunan 32 teknede 2800 işçinin başlattığı grev çok kısa sürmüş ve bakanlar kurulu yıldırım hızıyla grevi ertelemiştir. Gerekçe olarak «ülkenin içinde bulunduğu nazik şartlar gösterilmiştir. Kabine belki de sallantıda olmasının verdiği etkiyle bu kararı almış ve kendisine karşı bir grev dalgasının başlamasından korkmuştu, ama hangi nedenle olursa olsun, böyle bir erteleme kararını makul ve meşru görmeğe imkân yoktur. Gerçi Ulaş - İş sarı bir sendikadır ve grevi güdümlü olarak desteklemiştir, ama işçilerin haklarının geliştirilmesi bu hükümetin başlıca görevleri arasında olmalıdır. Çünkü zaten tekelci sermaye tarafından bir kaçık suda boğulmak istenen hükümetin tek çıkar yolu işçi sınıfına ve emekçi halka dayanmaktır. CHP iktidarı işçilerin ekonomik taleplerini karşılamağa kendini mecbur hisset melidir. Deniz işçilerinin grevinin ertelenmesini korkarız ki benzer kararlar izleyecektir. Bugün 7000 tarım işçisi kamu sektöründe grev halindedir. İşçi sınıfı sosyalizmi, aynı grev erteleme tutumunun bu grevde ve muhtemel grevlerde göze çarpmasına karşı çıkacaktır.

Başından beri, CHP ağırlıklı kabinenin ancak halka yaslandığı ve halk lehine davrandığı takdirde ayakta kalıp daha yararlı olabileceğini söylemiştik, CHP'nin işçi, köylü ve diğer dar gelirli halk kesimlerine getirmesi gereken avantajların, günümüzün özel şartlarında sadece halk için değil, kendisi için de zorunlu olduğunu bu sayımızın birinci sayfasında vurguladık.

Eğer kabinede kaldığı taktde de, CHP'nin böyle grev ertelame ya da finans kapital ile emekçi kesimler arasında bocalama, tekelci burjuvazinin istek lerine ram olma tavrını bir an önce terketmesi gerekir.

Gönen'de köylüler direniyor

Ünlü caz sanatçısı Semih Argeşo ve kardeşleri Fikret ile Salit Argeşo'nun sahibi bulundukları Turan Çiftliği toprakları ile, Gökçesu Osmanpazar köyü halkı arasında baş gösteren sınır anlaşmazlığı bir sonuca ulaştırılamamıştır. 120 dönümlük bir arazide, hem beyler hem köylüler hak iddia etmektedirler. Şöyle ki; Argeşo'lar toprakların Turan Çiftliğine ait olduğunu ve dolayısı ile kendilerinin işletme hakkına sahip olduklarını iddia ederlerken, köy halkı bu 120 dönümlük yerin ,asında hazineye ait olan 1600 dönümlük toprakların sınırları içinde bulunduğunu ileri sürmekte ve bu toprakları zaten eskiden beri - mera olarak kullandıklarını söylemek tedirler.

Beyler, köylülerin bu 120 dönümlük araziyi işlemelerini önlemek için, kaymakamlıktan meni müdahale kararı çıkartmışlar ve bu kararlarını uygulamak için, ağa, avukat ve jandarma kuvvetleri olay yerine gelmişler ve Argeşo'ların traktörleri toprakları sürmek istemişlerdir, Bunun üzerine köy kadınları karşı durmuşlar ve bu işleme engel olmuşlardır.

Olaylar daha sonra şu şekilde gelişmiştir. Balıkesir ve Bandırma'dan takviye alan Jandarma Kuvvetleri, Müfleriler giymiş olarak, köye gitmişler ve büyük toprak sahibi sömürgenler adına, toprakların sürülmesine rafakat etmişlerdir. Oysa topraklar köylüler tarafından ekilmişti ve ekilen ayçiçekleri elli cm. boyundaydı. Köyden 3 ü kadın olmak üzere 8 kişi tutuklanmış, daha sonra yapılan çeşitli hukuksal çabalar sonucu serbest bırakılmışlardır. Köylüler, mücadelenin süreceğini kesinlikle belirtmektedirler.

7 Bin tarım işçisi grevde

Sarı sendikalardan birisi daha hükümeti yıpratmak için greve gitti, yani geri tepecek silaha sarıldı. Türk - İş'e bağlı Tarım İş sendikası Devlet Üretme Çiftliklerinde çalışan 7 bin işçinin greve başladığını açıkladı.

Sendikacıların amacı ne olursa olsun, diğer benzeri kamu sektörü grevleri gibi bu grevi de desteklemek görevimizdir: Tarım işçilerinin uyanıp bilinçlenmelerini hızlandıracak olan bu eylem, hem işçilere yeni haklar getirecek, hem de işçilerin sarı sendikacıların gerçek yüzlerini görüp, onların saltanatlarını kısaltacak bir bilince kavuşmalarını sağlayacaktır.

Sahibi: *Dr. Ziya Oykut* / Sorumlu Müdür: *Orhan Doğançay* / Yönetim yeri: Başmüsahip Sokak, Tan Apt. 10/11 Cağaloğlu / Dizgi Baskı: Murat Mat. Koll. Şti. / Abona şartları: Yıllık 50 Altı aylık 30 lira, dış ülkeler için iki katı alınır. / Dağıtım. Hür Dağıtım.

— CHP ÇEKİLMEMELİDİR —

Egemen sömürü ve tahakküm güçlerinin hükümet konusunda oynadıkları çok yönlü oyunun düğümlendiği noktalardan birisi siyasal af konusuydu. Eğer siyasal affın çıkmaması sağlanırsa karma hükümet ağır bir yara alacak ve koalisyonun ömrü kısalacak, belki tamamen dağılacaktı. Bu neden le MSP'nin muhalif kanadı üzerinde uzun oyunlar ve pazarlıklar sürüp gitti. Nihayet demokrasi düşmanları siyasal affı melinden çıkarmayı başardılar.

Olay şüphesiz ki, demokrasimize ve halkımıza indirilen gerici bir darbedir. Çeşitli tertipler sonucunda parlamentodan anti - demokratik bir af yasası çıkmıştır. Bundan sonra ülkemizin demokratik güçlerinin siyasal affı gerçekleştirmek için gösterecekleri yoğun çabaların nasıl olacağı, ne gibi yolların izleneceği şüphesiz ki demokrasimizin ve halkımızın, devrimci — yurtsever hareketimizin başlıca sorunlarından biri olacaktır.

Öte yandan, MSP'nin geniş bir kanadının tahakküm güçlerinden yana olduğunun bir kez daha ispatlanması ortaya bir hükümet sorunu çıkarmıştır. Hükümetin ve özellikle CHP'nin bundan sonra izleyeceği tutum şüphesiz ki merak konusudur. Gazetemiz baskıya verildiği sırada bu konuda kesin bir karar ve hatta belirti yoktu.

Gerici sömürücü güçlerin aylardır sürdürdükleri başlıca amacı hükümeti ne pahasına olursa olsun zayıflatmak ve devirmekti. Bu gerçeği çok iyi bilmeliyiz. Sorun siyasal affın ötesinde, anti - demokratik güçlerin kaybettikleri hükümet mevzilini yeniden ele geçirmeleri ,ellerinden gelirse daha koyu bir anti — demokratik dönemi başlatmalarıdır. Bu bakımdan, devrimciler ve yurtseverler olarak duygusal tepkilere kapılmamalı, olayı serinkanlılıkla değerlendirmeliyiz.

CHP'nin son yıllardaki demokratik açılımı hiç şüphesiz emekçi halkımızın demokratik özlemlerinin dayatması sonucunda gerçekleşmiştir ve 14 Ekim seçimleri de halkımızın demokratik özlemlerinin yansımasından başka birşey değildir. Seçimlerde Sosyalist Parti olmadığı için işçi sınıfımız ve yüzbinlerce sosyalist CHP'yi desteklemiştir.

Yeni CHP'nin neyi nereye kadar yapabileceği ve yapamayacağı işçi sınıfı sosyalizmi tarafından günümüzden çok önce gösterilmişti. Bu bakımdan CHP'den daha geniş demokratik anlayışlar ve çabalar beklemek kuyrukçuluk olacağı gibi, siyasal affın çıkmamasına kılıp sol sektörü bir tutuma girmek de bir başka yanlışı olur. CHP halkımızın demokratik özlemleri sonucunda bir batı demokrasisi vadetmiştir fakat henüz bu doğrultuda yol alabilmiş değildir. Elbette CHP'den kendi önerdiği demokratik sınırlara ulaşmasını isteyeceğiz fakat ona bel bağlamayacağız. Gerçek demokratik gücün, toplumun en demokratik kesimi olan işçi sınıfının örgütülü yanı bağımsız siyasal — demokratik varlığı olduğunu bir an olsun unutmayacağız.

Ve önümüzdeki başlıca görevin işçi sınıfımızın ve giderek diğer emekçi kesimlerin örgütlenmesi olduğunu hiç bir zaman aklımızdan çıkarmayacağız.

Duygusal tepkilerle CHP'nin hükümetten çekilmesini istemek içinde bulunduğumuz dönemde işçi sınıfımıza ve halkımıza bir şey kazandırmaz. Zaten gerici tahakküm güçleri de bunu arzulamaktadırlar. CHP'nin çekilmesiyle doğabilecek durumlar işçi sınıfının örgütlenmesini mi kolaylaştıracaktır? Bugünkü şartlarda böyle bir iddiada bulunmak, «faşizm yoğunlaşırsa, anti — demokrasi gelişirse çelişki artar, halkımız bilinçlenir» tarzındaki makanik ve son derece yanlış bir mantıktır, CHP hükümetten ayrılırsa af yasası daha mı kolay geçecektir? Demokrasinin gelişimi mi hızlanacaktır? Hiçbiri olmayacaktır. Yamalı bohça biçiminde bile olsa kurulacak bir sağ koalisyonda faşist güçler daha kolay güçlenebilecek, karşı — devrim kendisine daha elverişli bir ortam bulacaktır. Her türlü baskı, terör, içkence yoğunlaştırılacak, olağanüstü dönemden tecrübelenmiş güçlerin emekçi halkımız ve onun örgütlenmesi üzerindeki şiddeti artacaktır.

Egemen güçlerin oyununa gelmemek ve halkımızın kendi gücüyle yarattığı tarihi fırsatı daha iyi değerlendirebilmek şüphesiz ki işçi sınıfımızın bağımsız örgütlenmesinin ve onun demokratik gücünün görevidir, sorumluluğudur. CHP ağırlıklı kabinenin, ömrünün bugünkü şartlarda uzaması ise bu bağımsız örgütlenmenin güçlenmesi için — diyelim ki bir sağ koalisyon ortamından — daha elverişli şartları taşır.

Gerçi CHP'nin kabinede kalıp kalmaması daha çok MSP içindeki sömürü ve tahakküm kanadının tutumuna bağlıdır, ve bu bakımdan CHP'nin elinde fazla bir hareket kabiliyeti yoktur, ama karşı — devrimci güçlerin de kolay kolay hükümet kurama yacakları gözönüne alınırsa, CHP bir azınlık hükümeti biçiminde bile olsa hükümette kalmalıdır.

Tekrar ediyoruz, eğer MSP desteği olmasa bile, CHP elinde ki kozları iyi değerlendirmeli ve azınlık hükümetiyle veya bir başka formülle hükümet mevzilerini terketmemelidir.

kitle
haftalık gazete
Yıl: 1, Sayı: 9
21 Mayıs 1974
150 Kuruş

yılmayacağız

Katilleriz, kırsızlarız, yankesicilerin, rüşvetçilerin, irtikapçılarız, dolandırıcılarız ve sahtekârların hapiste yatanları affedilirken, devrimciler ve yurtseverler af kapsamı dışında bırakıldılar. Affedilenler, şüphesiz sömürü düzeninin kurbanlarıdır. Ama bu bozuk düzeni onları suça iten düzeni değiştirmek isteyen devrimciler ve yurtseverler halk ve demokrasi düşmanları tarafından hapishanelerde çürümeğe terk edildiler.

Anti - demokratik sömürücü güçler bu raundu kazanmışlardır. Ancak, ülkemizin demokratik güçleri yenilgiyi sinaya çekecek değildir. Yurdumuzdaki tüm halkçı, yurtsever, demokratik örgütler, anti - demokratik uygulamanın giderilmesi ve bilinmedik bir tarihe kadar zindanlarda kalmaları istenen devrimci ve yurtseverlerin, demir parmaklıklar arkasından kurtulması için her türlü çabayı göstereceklerdir. Bu konuda ümitsizliğe düşmek için neden yoktur. Egemen sömürü çevreleri aylardır siyasal affı engellemek için uğraşırken, siyasal af sorunu demokratik güçlerin önülülüğüyle halkımıza mal edilmiştir. Bugün halkımızın nicelikçe çok önemli bir kesimi ve tüm demokratik güçler birlikte siyasal affın gerçekleşmesini istemektedir. Hemen yeterince bilinçlenmemiş ve sosyalizmi benimsememiş emekçi kesimlerin çok önemli bir kısma da aftan yanadır. Anti-demokratik sömürücü güçler bu gerçeği pek iyi biliyorlar.

Af konusu boyuna tekrarladığımız bir gerçeği yeniden gündeme getirmiş, gözler önüne sermiştir. Bütün demokrasi yandaşları elele verip, demokratik ve anti - faşist beraberlik içinde demokrasi cephesini kurmalı ve güçlendirmelidirler. Bu demokratik güç birliğinin demokratik görevlerinden biri de, geniş kapsamlı siyasal affı gerçekleştirmektir. Bu konuda tüm demokratik haklarımızı ve imkânlarımızı sonuna kadar ve asla görülmeden kullanmalıyız. Siyasal af sorununu demokratik mücadelemizin bir parçası olarak daha geniş emekçi yığınlarına mal etmek ve gerçekleştirmek için var gücümüzle çalışmalıyız.

Anti - demokratik cepheye karşı demokratik cephe'nin sürdürdüğü genel siyasal af mücadelesinde, demokratik, siyasal örgütlerin yanında, sendikalar, meslek kuruluşları, demokratik dernekler ve birlikler, yurtsever aydınlar, üniversite, basınımız basın ve tüm demokratikler yana güçler katılarak saf tutmalıdırlar.

Af konusundaki ortak çalışmalar, ortak mücadele azmi ve somut eylemler faşizme karşı demokratik cephenin sağlam oluşuna katkı getirecektir. Tüm demokratik güçler bu uğurda seferber olmalıdır.

kitle

CHP'nin açmazı ve çıkar yol

Kitle baskıya verüldiği sırada CHP'nin koalisyon hükümetinin devamı konusundaki tutumu henüz belli olmamıştı, Gazetemiz elinize geçtiğinde koalisyon dağılmış veya devam ediyor olabilir. Gerçekte koalisyonun devam edip etmemesi CHP'ye veya MSP'nin Erbakan kanadına bağlı değildir. Koalisyonun ömrünü MSP içindeki muhalefet kanadının tutumu belirleyecektir. CHP koalisyonu sürdürmek için herşeyden önce MSP'den teminat isteyecektir. Ama Erbakan kanadının bu teminatı verecek gücü var mıdır?

Antidemokratik sömürgen güçler katında yeraldıkları belli olan Akmumcu — Doğan — Sevilgen kanadı, şimdilik geri çekilse bile her olayda farklı tavrını belli edecektir. Nitekim bu kanadın mali af lehine oy vermesi ve halkçı İcraatı ile büyük sermaye çevrelerini tedirgin eden Gümrük — Tekel Bakanının istifasını istemesi ,onların hangi güçlere hizmet ettiklerini açıklamaya yeter.

Siyasi af bu aşamada gerçekleşmedi diye CHP'nin hükümetten çekilmesi af meselesini çözmeye yetmeyeceği gibi demokratik gelişim lehine de bir çözüm getirmeyecektir. Gerici parti ve kanatlar hükümete hazırlıklı olmasalar bile hükümeti devirmeyi planlamışlardır,

Fakat CHP'nin bu olaydan ders alması ve ütopik hayllerini bir yana bırakması gerekmektedir, Şöyle ki, Antidemokratik güçlerin bir koalisyon kurmasının güçlükleri ortadadır. Zaten bu nedenle sağ basın şimdilik iktidar çağrıkları atamamaktadır. Kaldı ki böyle bir koalisyon kurulsa bile, hem çoğunluksa zayıf olacak, hem de bir yamalı bohça görünümünü arzedecektir. Bu durum gösteriyor ki, ne şimdiki hükümet sağlamdır ne de bir başka koalisyon uzun ömürlü olabilecektir. Yani genel seçimler için, 1977 yılının beklenecegi zayıf bir ihtimaldir, Ufukta erken seçim gözükmektedir. İşte CHP'nin, bu bakımdan hayalci olmaması, karma hükümetin ömrünü uzatmaya çalışması, fakat kendisini uzun yıllar sürecek iktidarlara ve uzun vadeli «kalkınma» hamlelerine hazırlamadan önce iktidarını daha demokratik olarak pekiştirecek, sağlamlaştıracak bir erken seçim alternatifine hazırlanması gerekir.

● Bu hazırlığın birinci adımı şüphesiz ki ekonomiktir, CHP emisyon hacmini iyice genişletmelidir. Küçük üretici, ürünlerinin fazlasıyla değerlendiğini yüksek fiyat aldığını görmeli işçilerin ücret talpleri sınırlanmadan karşılanmalıdır. Hükümet kendi kontrolünde olan kamu sektöründeki işçilerin zam taleplerini önlemek tutumuna girmemelidir. (Örneğin 2 bin 800 deniz işçisinin grevini ertelemek gibi tutumlarda hükümetin hiç bir mazereti hoş görülemez).

● Asgari ücretler derhal yüksek bir düzeye getirilmelidir. Gene asgari geçim yüksek tutulmalı, buna göre gerekli ücret ve fiyat politikası izlenmeli, kısaca tüm dar gelirliler gerektiği ölçüde gözetilmelidir.

CHP iktidarı ancak bu şekilde halka biraz olsun yaslanabilir ve daha geniş destek bulabilir; gerici partilerin bilinçsiz kitle tabanından sempati toplayabilir.

● CHP'nin diğer alanlarda yapacağı işler işçi sınıfının ve diğer emekçilerin örgütlenmesini tıkayan engelleri kaldırmak

(Sonu sayfa 6, da)

«Demokrasi ve işçi sınıfı»

Dr. Ziya Oykut

Genel af kanununun anti-demokratik şekliyle çıkmış olması, şüphesiz ki, halk ve demokrasi cephesinin bir yenilgisidir.

Ama bu yenilgi bizi umutsuzluğa ve karamsarlığa götürmemelidir. Her sosyal olayda olduğu gibi, burada da sonuç üzerinde yoğunlaşmayıp, olayın sebebini araştırmamız, doğru tutum alınması için gerekli birinci adımdır. Bunu yaparken de, yüzeysel ya da mekanik çözümlemelerde, duygusal tepkilerde boğulmaktan kaçınmak gerekir.

Genel affın böyle anti'demokratik bir yasa halinde gerçekleşmiş olmasının temelindeki neden ülkemizde demokrasinin kökleşmemiş ve kurumlaşmamış olmasıdır. Bugün batı burjuva demokrasilerinin dahı Türkiye dekinden çok daha geniş sınırlarda olması batı işçi sınıfının vermiş olduğu yoğun ve köklü demokratik mücadelelerin sonucudur. Ülkemizde ise işçi sınıfının demokratik mücadelesi o boyutlara ulaşmamıştır, dolayısıyla demokrasi kurumlaşıp kökleşmemiştir.

Halkımızın demokrasi mücadelesi özelikle 1960' larda güçlenmiş ama yine de organize olamamıştı. Olağanüstü dönemin tepki ve birikimleri ise, işçi sınıfı partisi olmadığı için, ancak CHP'nin genel seçimlerde desteklenmesi biçiminde siyasal platforma yansıdı. İşçi sınıfını temsil etmeyen ve etmeyecek olan CHP'nin gücü ise siyasal affı çıkarmağa yetmedi. Bu konuda CHP'nin iyi niyetli davrandığı ve al için gerçekten samimi gayret gösterdiği inkâr edilemez.

Deniliyor ki, «CHP başından beri, Siyasal af çıkmazsa koalisyon dağılır» şartını sürseydi MSP içindeki muhalif kanat (20-22 milletvekili) siyasal af lehinde oy verirdi.. Böyle düşünmek bizce spekülasyon olur. Önümüzdeki olaylarla görülecektir ki, MSP içindeki bu 20-22 milletvekillik kanadın (eksiğiyle fazlasıyla) siyasal eğilimi zaten koalisyonun dağılmasından yanadır.

Kaldı ki, ne CHP'yi, ne de MSP'yi ve hatta MSP içindeki muhalefet kanadını suçlamak meseleyi çözmeğe yetmez. Bu siyasi çizgilere karşı göstereceğimiz tepki neyi halleder ki? Kendi hatamızı, eksikliğimizi, örgütsüzlüğümüzü ve dağınıklığımızı gidermek için çaba göstermedikçe, kendi sınıfımızın örgütlü gücüne dayanmadıkça hangi güçlüğün üstesinden gelebiliriz? Kendi öz sınıfımız, demokrasinin ve sosyalizmin asıl sahibi olan işçi sınıfı örgütsüzdür. Biz işçi sınıfının ve demokratik halk gelişiminin bir sonucu olarak affı kabul ediyoruz, ama affın çıkarılması işçi sınıfı dışındaki sınıf ve zümrelerin elindedir. Sendikalar ve ilerici demokratik örgütler bu konuda ancak kısmen baskı unsuru olabilmişler ve sadece temennide bulunabilmişlerdi. Emekçi halk gelişimi içinde işçi sınıfı gerekli tarihsel ve fiili yerini, örgütlü bir siyasal güç olarak almadıkça, demokrasinin ne ölçüde gelişmesi beklenebilir?

Oysa biz örgütsüzlüğümüzü dağınıklığımızı her an unutmağa yatkın bir tutum içindeyiz. 1973 genel seçim sonuçları nisbi bir demokratik ferahlama getirince, ve özelikle CHP-MSP hükümeti kurulunca 1971 öncesinin kötü alışkanlıklarını, küçük dükkancılığını, yuvarcılık ve tekkeciliğini geri getirme eğilimleri göze çarptı. Egemen güçler ve onlara karşı verilecek asıl mücadele unutuldu, ve hiç bir temel ayrılık ya da ciddi eleştiri getirilmeden dedikodu ve tezviratla devrimci eğilimlerin ve kişilerin yıpratılmasına çalışıldı. Af sonrası için, —sömürgen güçlere karşı değil— öncelikle devrimci çevrelere ve işçi sınıfı sosyalizmine karşı açılacak cihatlar üzerine and içildi. Hazırlık yapıldı. Çeşitli engelleme ve sabote etme manevraları göze çarptı. Kapı arkası dedikodularıyla bu cihadın «replikleri» başlatıldı.

Oysa sosyalizm ve sosyal mücadeleler hiç de öyle ard niyetle, dar kafalılıkla ve kapalı kapıcılıkla, tekkecilik ve dedikoduculuk yürütülecek ve başarıya ulaşacak bir «uğraş» değildir. Sosyal mücadele bir «sınıf meselesidir». Bu yol alabildiğine çetin, sert ve sarp bir yoldur. Büyük titizlik ve ciddiyet, iyi niyet ve sorumluluk ister. Bilim ister. Yiğitlik ve fedakârlık ister. Kolay günlerin ucuz kahramanlığı ve elverişlilerden yüreklenen kariyerizm sansarı, karşısında sömürücü sınıf zorbalığını görünce yeniden kendi inine ve kış uykusuna çekilir. Önümüzdeki dönemin çeşitli zor şartlarında bu gerçek bir kez daha ispatlanacaktır. Tıpkı olağanüstü dönemde olduğu gibi...

Siyasal af yenilgimiz şüphesiz ki, acıdır,. üzücüdür. Ama 1) Herşeyi bitmiş olarak kabullenmeğe imkan yoktur. İşçi sınıfımızın, halkımızın ve demokrasimizin önündeki acil demokratik görevlerden biri siyasal affı gerçekleştirmektir. Bu uğurda sonuna dek mücadele edeceğiz. 2) Demokrasimizin köklemesi ancak işçi sınıfımızın öncü demokratik mücadelesiyle gerçekleşecektir. 3) İşçi sınıfımızın ve tüm emekçi halkımızın örgütlenmesi için 1971 öncesinin kısır çekişmesini geri getirme girişimlerini bırakıp elbirliğiyle seferber olmamız gerekir.

Sosyalizmde panığe ve yılgınlığa yer yoktur. Ama yılgınlığa düşmemenin yolu da duygusal ve heyecanlı tepkilere kapılıp, esas görevimizi unutmak değildir. Bugün özelikle gençlik kesiminde ya bilinçsiz, sorumsuz keskin unsurlar, ya da «görevli» kişiler duyguları ve heyecanları kullanıp, genç heyecanları şiddete itebilirler. «İşte burjuva parlamentarizmi budur... Bize kimseden hayır gelmez» gibilerinden doğru sözlerle gençleri yanlış tutumlara itekleyebilirler, tahriklerde bulunabilirler. Böylelerine kapılmamak gerekir. Bize kimseden hayır gelmeyeceği sözünü «kuyrukçuluk yapmamak gerekir» anlamında doğru kabul edelim? Ama hemen şu soruyu sormamız gerekir. Peki ama biz kimiz? İşçi sınıfı dışındaki üstelik örgütsüz bir yığın hangi meseleyi çözebilir. O yığın ki, daha kendi aktüel demokratik sorunlarını bile çözebilmiş değildir... Burjuva parlamentarizminin ise alternatifi nedir? Küçük burjuva öncülüğü müdür? Yoksa «gençlik meşalesi mi?» Delikanlılık heyecanlarıyla halkımızın af dahil hiç bir sorunu çözülemez. 1971 öncesinde ve sonrasında ağır darbeler yiyen onca gencin, onca kadronun acısı canlık olarak yüreklerimizdedir. İşçi sınıfımızın ve halkımızın nice evladı, yanlış yollarda heder olmuş, halka uzun yıllar hizmet edebilecek nice delikanlımız toprağın altına veya demirparmaklıklar arkasına girmiştir.

Tekrar, ısrarla söyleyelim ki, her bireysel girişim, her küçük burjuva atılımı, işçi sınıfı dışında geliştirilecek her suni yükseliş halkımızın demokratik ve siyasal örgütlenmesine indirilecek yeni darbeleri kolaylaştırma tohumlarını da bağrında taşıyacaktır. Yani maceracı girişimlerin sonu yakın geçmişte yaşadığımız gibi acı olayları getirecektir.

Demokratik görevlerimizin bilincinde olarak ve serinkanlılığımızı yitirmeden, kışkırtmalara kapılmadan yürümeliyiz. Ve halkımızın siyasal, demokratik başarısının ancak işçi sınıfımızın demokratik öncülüğünde geliseceğini bir an olsun unutmamalıyız.

Bunun bize yüklediği aktüel görev ise demokratik mücadele içinde, işçi sınıfımızın ve halkımızın örgütlenmesidir.

MSP'deki muhalefet

141 — 142, 146/3. maddeleri içeren siyasal af tasarısının görüşmeleri sırasında, bu maddeler son dakikada kapsam dışı bırakıldı. Böylece genel affın kısmi demokratik yanı da tümüyle ortadan kalkmış oldu. Böyle bir anti — demokratik af yasasından dolayı sadece CHP'yi ve MSP'yi sorumlu görmek olayı tek yönlü bakmak olur. Bu durum, tek kelimeyle, işçi sınıfının siyaset sahnesinde temsil edilmemesinin bir sonucudur. Kapitalizm öncesi geri ilişkilerle kaynaşmış bir kapitalist sistemin egemen olduğu Türkiye'de, üç milyonu aşan nicel gücüyle işçi sınıfımız, toplumun ekonomik can damarlarını elinde tuttuğu halde siyasal arenada yok tur. Ekonomik ve demokratik işçi kuruluşlarının siyasal olaylara etkisi ise dolaylı ve sınırlıdır. Kaldı ki, işçi sendikalarının önemli bir kısmı sarı yöneticilerin veya tutucu — bürokrat işçi aristokratlarının sultasından henüz kurtulamamıştır.

Genel olarak burjuvazinin ve özel olarak finans kapitalin on yıllar süren yoğun baskıları, uluslararası ve yerli tekelci sermayenin yedek gücü, temel desteği olan tefeci — bezirganlığın köylere kadar örgütlü olması ve bu iki ana sömürgen kesimin çoğu siyasi partilerden, diğer politik kurumlara kadar pek çok üstyapı kurumunda egemen durumda bulunması, ülkemizde batı demokrasisinin bile yerleşme sini önlemiştir. Özellikle kapitalizmin işçi sınıfına ve onun dün ya görüşüne olan düşmanlığı ve gerici şartlandırması, kapitalizm öncesinin dinsel istismarıyla birleşince, Türkiye'de düşünce akımları burjuva veya tefeci — bezirgân — derebeyi ideolojilerinin etkisinde kalmıştır.

1960 sonrasındaki demokratik açılım, gerek işçi sınıfı düşüncesinin, gerekse bu düşünceden et kilenen çeşitli ilerici görüşlerin yaygınlaşmasına yardım ettiyse de, işçi sınıfının örgütlenmesi bütün boyutlarıyla, gerçekleştirilememiştir. İşçi sınıfı sosyalizmi, sol'a, yani demokratik halk hareketine hâkim olamamıştır.

Kapitalizmin gelişme süreci içinde sınıf çelişkilerinin derinleşmesi ve emekçi hareketimizin kendiliğinden gelişimlerle büyümesi, halkımızı somut hedefe yönelteme mişi, fakat egemen sınıflar arasındaki sömürüden pay alma kavgası da kızışmıştır. 14 Ekim seçimlerinde işçi sınıfı temsil edilemeyince tekeliciler dışın da kalan sermaye kesimleriyle çeşitli küçük burjuva dilimlerinin finans kapital'e karşı olan demokratik özlemleri birleşmiş, işçi sınıfı da aynı demokratik eğilimleri destekleyince 14 Ekim sonuçları alınmıştır.

Seçimlerden güçlenerek çıkan CHP, gene tekelci sermaye dışındaki sermaye kesimlerinin ve küçük burjuvanın bir kısmının dinsel motifleriyle kümelendiği MSP ile koalisyona gitmiştir. Ama MSP'nin dinsel görüşleri MSP çatısı altında aynı zamanda tefeci — bezirganlığın tekelci gidişten hoşnutsuz bir dilminde toplanmıştır. Bugün siyasal affa karşı çıkanlar MSP içindeki tefeci — bezirgân kanadın temsilcileridir. Tefeci bezirgânlık geçmişte ve günümüzde dinci ideolojiye sahip çıkmış, dinci ideoloji yi kullanmıştır, kullanmaktadır. Ve bu sınıf dinci ideolojiyi kendisi aracılığıyla finans kapitalin emrinde ve bu ortaklığın hizmetinde tutagelmiştir.

MSP içindeki 22'lerin başını çeken milletvekillerinin eski AP' li olması, birisinin eski MHP'li, diğer birisinin de eski bir jandarma subayı olması tekelci kapital ile tefeci — bezirgan ortaklığının uzantılarının kısmen MSP içinde de bulunduğunun delilleridir. Dinciliğin ülkemizde tekelci sermaye emrinden çıkmasının somutlandığı siyasal kanat ise Erbakan ve ekibidir. Hatırlanacağı gibi Erbakan yıllar önce Odalar Birliğinde finans kapital temsilcileri için ekomprador ve mason amnlıkı terimini kullanmıştı. Bugün MSP'de çarpışan hakim iki eğilimden birisi, tekel dışında kalan sermaye — yaban (vahşi) burjuva — ve küçük burjuva ortaklığı, diğeri de tefeci bezirganlıktır. İkinci kanatı dini finans kapitalin ve tefeci bezirganlığın emrine sokmağa daha yatkındır. (Kanat: Meclis mali affı öngörmemiş, senato ve karma komisyon ise mali affı metne eklemişti. Sözkonusu edilen 20 milletvekili son oylamada sadece 141 — 142 — 146/3' aleyhinde oy kullanmışlar, aynı zamanda meclis (CHP - MSP) metninde olmayan mali af lehinde oy kullanmışlardır. Mali aftan en fazla yararlanacak kesim ise şüphesiz ki, finans kapitalidir. Öte yandan bu kanat tekelci sermayeye karşı bir tutum izleyen Gümrük ve Tekel bakanı Türkmenoğlu' nun da istifasını şart koşmuştur.)

MSP'nin bu kesiminin ittifak eğilimi AP - DP - MSP ortaklığı yönündedir. Fakat adı geçen kanattakiler MSP'de henüz egemen olamadıklarından, bekleyip fırsat kollamışlardır. Önümüzdeki aylarda bütçe ve diğer çeşitli ekonomik kararlar başta olmak üzere pek çok olayla, bu kanadın sözkonusu tutumuna şahit olacağız. Ayrıca bu kanattan 20 milletvekili affın 5. madde sinin oylamasında çekimser de kalmamışlar, AP - DP-MHP — CGP yanında oy kullanmışlardır. Yani söz konusu parlamenterlerin tutumu sadece affı önlemeyi değil aynı zamanda koalisyonu da yıkmayı hedeflemiştir. Gelecek dönemde bu kesimin benzer tutumlarına tanık olacağımız anlaşılıyor.

Şu halde, Yeni CHP'nin kendi burjuva demokrat ilkelerini koalisyon ortağına benimsetmesi gerçekten güçtür. Hele MSP İçindeki tefeci — bezirgân kanadın hangi tarafa oynadığı bir kez daha açıkça belli olduktan ve sadece dinci motiflerle değil aynı zamanda en gerici sömürgen çıkarlar adına da hareket ettikleri tekelci sermayenin yandaşı oldukları böylece anlaşıldıktan sonra kabinoden uyumlu bir davranış beklemek hüsbütün hayal olur, Ama 14 Ekim seçimlerinde ortaya çıkan parlamento yapısında sağ koalisyonun da kurulması için çeşitli güçlükler vardır. Gerici parti ve kanatlar kendi aralarındaki kavgaları sona erdirmiş değildir. Onlar da kolay kolay hükümet kurabilecek bir durum göstereremem ektedirler. Gerici partilere ait gazetelerde bu bakımdan iktidar şenlikleri başlayamamıştır. CHP bu kozları çok iyi değerlendirmeli ve hükümet kalesini kolay kolay terketmeğe yanaşmamalıdır. Çünkü hükümetten başlayacak bir çekişme karşı - devrime daha elverişli zemin hazırlayacak, ele geçirilmiş demokratik mevzilerin çoğu birbirl pe şişirra kaybedilebilecektir.

Anti - demokratik bir af yasasının çıkmasının egemen sınıflar bakımından özlü analizi budur. Gerek demokratik siyasali affın gerçekleşmesi, gerekse daha ileri demokratik atılımların başarılabilmesi için asıl gerekli ve temel güç işçi sınıfının bağımsız siyasi örgütü ve ülke çapındaki ağırlığı olacaktır,

İşçi sınıfı niçin öncü-devrimcidir

Çağdaş toplumun en demokratik ve *sonuna kadar devrimci* sosyal grubu işçi sınıfıdır. İşçi sınıfının ve özellikle sanayi proletaryasının emekçi halk yığınları arasında en devrimci kesim olması soyut bir teorik buluş, ya da bir fantezi değildir. Burjuva sözcüleri, işçi sınıfının devrimci olduğu görüşünü «dogma» ve «kehânet» olarak kabul etmişlerdir ve hâlâ da etmektedirler. Oysa sosyalizmin teori olarak olgunlaşıp, sistemleşmesinden bu yana bir asırdan daha fazla zaman geçmiştir ve aradan geçen zaman bilimsel teoriyi boyuna doğrulamıştır, Çünkü o bilimsel teori, insanlık tarihinin ve kapitalist toplumun bilimsel gözle incelenmesi, toplum kesimlerinin somut pratiğinin gözlenmesi ve yapının analiz edilmesi sonucunda bilimselleşmiştir.

İşçi sınıfı niçin devrimcidir? Bu sorunun cevabını bilim vermiştir, sosyal pratik ise devamlı ispatlamıştır.

● İşçi sınıfı özellikle sanayi proletaryası üretim aracı sahibi olmayan emekçilerden oluşur. Yani işçiler üretim araçlarına özel mülkiyet bağıyla bağlı değildirler. İşçiler arasında tek tek üretim aracı sahibi olmak isteyenler çıksa bile, işçi sınıfının sınıfsal karakteri, bu sınıfın tüm olarak ve üretim araçlarının özel mülkiyetini isteyen bir tutumuna elvermez.

Çünkü, çağımızda üretim alabildiğine sosyalleşmiş, yani üretim faaliyeti ortak kollektif çalışma ve çabaları zorunlu kılmıştır. Üretimin sosyal karakteri ve işçinin üretimde tuttuğu yer, işçi sınıfının özel mülkiyet peşinde koşmamasını doğurur. Bilinçsiz işçiler, tek tek üretim aracı edinmek isteseler bile, pratikte buna imkân yoktur. İşçiler ister onbeş kişilik küçük bir işyerinde, isterse binlerce kişilik büyük fabrikalarda çalışsınlar, içlerinden hiçbiri o işyerinin, üretim aracının tek tek sahipleri olamaz. İşçiler bunu pek iyi bilirler. İşçilerin içinden biri çıkıp, ockara o işyerini satın bile alsa, geri kalan işçiler gene işçi olarak çalışmağa devam edeceklerdir. Üretim güçlerinin ve teknolojinin modern çağdaki gelişkinliği, özel kapitalizmin doğası, işçi sınıfına üretim aracı edinme imkânını ve hatta istegini vermez. Bir fabrika veya işletme, toprak gibi değildir. Toprağa bağlı köylünün gönlünde mülkiyet yatar. Köylü topraktan umudunu kesmedikçe ve topraktan bağımsızlaşmadıkça, mülkiyetten de kopmaz. Çünkü yoksul köylü dahi pek küçük de olsa bir kısım toprağı elinde tutar. Ve her köylü uzun süre küçük de olsa bir toprak dilimine sahiptir veya sahip olmak ister. Hatta o köylü toprağını kaybedip topraktan kopup, tarım işçisi olsa bile gene toprak mülkiyeti peşinde koşabilir. Fakat kısmen tarım (ya da inşaat) işçiliğiyle başlayan proleterleşme süreci sonucunda köy emekçisi (tarım işçisi, yoksul köylü — yarı proleter — ve küçük üretici) sanayi işçisi haline dönüştü mü, bir süre sonra topraktan tamamen kurtulmuş demektir.

Şu halde işçilerin devrimciliğinin maddi temellerinden birisi onların üretim araçlarının özel mülkiyetine bağlı olmamalarıdır.

● Üretimin gelişmiş sosyal karakterine bağlı olan, özel mülkiyet ilişkilerine sahip bulunmama niteliği sanayi proleteryasını en devrimci kesim yapar. Fakat bu temel üzerinde daha pek çok belirleyici niteliklerin devrimciliğini niteler, tayin eder.

Gene üretimin sosyalliğinin bir sonucu olarak üretim yoğunlaşmıştır. Sanayi yoğunlaşması ve merkezleşmesi işçilerin belirli bölgelerde ve işyeri birimlerinde yoğunlaşmasını getirmiştir. Sadece sanayi işçileri değil, büyük tarım işletmelerindeki tarım işçileri de aynı durumdadır.

Üretimin yoğunlaşmış olması işçi sınıfının kollektif düşünce ve davranışlarını, demokratik karakterlerini geliştirir. İşçiler büyük işyerlerinde ortak çalışıp, ortak davranmağa, ortak hareket etmeğe alışırlar. Sorunlarını ortaklaşa çözerler. Yoğun nüfuslu işçi semtlerinde her fabrikadan onbinlerce işçi yaşar. Dolayısıyle işçiler, sadece çalıştıkları yerlerde değil, iş saatleri dışında da, oturdukları semtlerde aynı beraberlik içindedirler. Hem toprağa (mülkiyete) bağlı, hem de ayrı ayrı köylere dağılmış köylülerin dağınıklığının tersine, işçiler bu objektif şartlardan ötürü çok çabuk örgütlenebilirler. Aralarında demokrasiyi ve disiplini, diğer bütün toplum kesimlerinden daha iyi ve etkili olarak uygulayabilirler.

Özetle, işçi sınıfı *ileri bir demokratik anlayışa, kollektif ruha* ve *disiplin kavramına* sahiptir. Yani işçi sınıfı üretimin sosyal (ortaklaşa) karakterinin gerektirdiği kollektif (ortak) düşünce ve davranışa en yatkın sınıftır. Bu karakteri ve örgütlenme yeteneği, işçi sınıfını sosyal, kollektif (kamusal) mülkiyetin tabii sözcüsü ve öncüsü yapar. Bilinçlenmiş bir işçi topluluğuna bireyci özlemler ve çabalar yabancıdır.

Bu özellikleriyle İşçi sınıfı «*sınıf olarak*» toplumun en fedakâr ve yiğit kesimidir.

● İşçiler bilime diğer pek çok emekçiden, örneğin köy emekçilerinden çok daha fazla yakın ve yatkındırlar. Köylü toprakla uğraştığı için, makinalaşma faktörüne rağmen, tabiat şartları tarım üretimini etkilediği için, köy emekçisi doğa karşısında daha güçsüzdür. Ve köylü doğayı materyalist anlamıyla kolay kolay anlayamaz. Onun için iyi hasat şartları, «semavi» güçlerden gelir. Yani köylü tabiat olaylarını büyük ölçüde metafizik güçlere bağladığı için idealisttir.

Oysa sanayi, işçisinin üretim ve geçim çabalarında «tabiatüstü güçlerle» hiçbir ilişkisi yoktur. O kendi emeğiyle üretim yapmaktadır. Kendi yaratıcı gücünün metafizik kavramlara bağlı olmadığını bilmektedir. İşçi dindar olsun veya olmasın, bir işçinin üretimi o soyut metafizik kavrama bağlı değildir. İşçi bunu görmektedir, yaşamaktadır.

Ayrıca işçi, yaşam kavgasında, işverenle ve onların köpekleriyle sürekli karşı karşıyadır. Yani işçi ekmek kavgasında, Tanrı'nın kendisine yardımcı olmadığını görmektedir. Dolayısıyle işçi, köylü gibi «işini Allaha bırakmamıştır.». Kendi haklarını bizzat kendi öz mücadelesi ile söke söke elde etmektedir.

Bu özellikler işçileri idealizmden çok daha çabuk koparıp, maddeciliğe yöneltir. Ayrıca sanayi işçilerinin büyük şehirlerde yaşıyor olmaları, onlara pek çok okuma, öğrenme imkânı verir. Bu nedenlerle, işçi bilime dönük ve yakındır.

● İşçiler, özellikle sanayi ve hizmet işçileri toplumun can damarını ellerinde tuttuklarını görmektedirler. İşçiler grev yaptığında, grevin etkilerini çok çabuk izleyebilmektedirler. Örneğin yaygın grev dalgaları veya genel grevlerin tüm kapitalist ekonomiyi felce uğrattığını, işveren sınıfını güç duruma sokduğunu çok iyi tesbit edebilmektedirler. Hele, ulaşım, aydınlatma, ısıtma vb. gibi sektörlerde çalışan işçilerin grevleri tüm hayatı fazlasıyla etkilemektedir. Sanayinin topluma egemen olduğu çağımızda işçiler ellerindeki büyük kozun farkındadırlar. Köylünün elinde grev — boykot gibi silahlar yoktur. Köylü bir yıl toprağını ekmese, kaybeden sadece kendisi olur, ama bir fabrikanın işçileri bir yıl grev yapsalar, genellikle o işyeri batar. Bunu tüm sanayi dallarına yaygınlaştırmak işçi sınıfının, özellikle sanayi proletaryasının muazzam gücü ortaya çıkar.

İşte, işçi sınıfı, burjuva sınıfının bem telini elinde bulundurduğunu bilmekte, böylece ekonomik mücadelesinde etkili olabilmektedir. Emekçi köylüler ise böyle bir toplumsal güce ve silaha sahip değillerdir.

● İşçi sınıfı için ekonomik mücadele örgütleri olan sendikalar ve ekonomik mücadele araçları olan grev, boykot, direniş gibi eylemler, işçiler için birer okul mekteptir. Bilinçsiz işçiler bu örgütlerde ve eylemlerde «gözlerini açarlar», uyanırlar.

● İşçilerin taşıdıkları demokratik — kollektif ruh ve disiplin özleri, yüksek örgütlenme kabiliyetleri ve toplumun hayatı üretim faaliyetini ellerinde bulundurmaları, işçi sınıfına büyük toplumsal görevler yükler. Bu görevler işçi sınıfının ekonomik mücadelesinden ibaret değildir. İşçi sınıfının çağdaş toplumda büyük siyasal görevleri vardır. Madem ki kamusal — sosyal mülkiyeti, toplum ve insanlık yararına, kalıcı barış ve demokrasi adına işçi sınıfı temsil eder, şu halde toplumsuz sınıfsız sömürüsüz, gerçek demokratik topluma doğru götürecek öncü güç gene işçi sınıfının siyasal mücadelesidir.

İşçi sınıfı hızla örgütlenip, yüksek demokratik ve demir disiplinliye siyasal ,ekonomik ve ideolojik mücadele bütünlüğünü kurdu mu, egemen kapitalist sınıf ve onun diğer ortakları karşısına devasa bir güç olarak dikilir. Böylece uluslararası kapitalizm (emperyalizm) ve yerli ortaklarına karşı demokratik ve sosyal emekçi halk muhalefetini ve hareketini kendi öncülüğü, altında toplayıp, ülkenin şartlarına göre ortak program çizen, strateji ve taktikleri belirleyen işçi sınıfı, emekçi kitlelerin demokratik iktidarına doğru, emekçi kitlelerle birlikte, onları da uyandırıp, bilinçlendirerek ve mücadeleye katarak yürür.

Böylece sosyalizme ulaşan işçi sınıfı sömürü ve tahakkümü ortadan kaldırarak demokratik geleceklere ve sınıfsız toplumlara, barışçı yarınlara doğru, tüm emekçi halkla birlikte yürür.

Not: Burada işçi sınıfının demokratikliğini ve sonuna kadar devrimciliğini incelerken, kaçınılmaz olarak köylülükle karşılaştırma yaptık. İşçi sınıfının köy emekçilerinden daha devrimci olması ve yaptığımız karşılaşmalar derecesi, popülistlerin söylediği gibi sömürülme derecesinin yoğunluğuna bağlı değildir. Devrimcilik, birtakım geleneksel öğeler dışında, objektif olarak üretim araçlarının mülkiyetine ve kollektif niteliklere göre belirlenir. Nitekim yoksul köylülerin küçük ve orta köylüden daha devrimci olması da bunun bir kanıtıdır. Özetle, bu yazıda işçi sınıfının *tek* devrimci sınıf değil, en devrimci sınıf olduğunu vurguladık.

Oya Baydar

Oyunu bozalım

Onlar en çok kitlelerin örgütlenmesinden korkarlar. Tekelciler ve tüm sömürücü ortakları, 141 ve 142. nci maddeleri af kapsamı ışında tutmak için işte bu yüzden bunca çaba harcadılar. Onlar en çok sosyalizmin biliminin ışığında kitlelerin bilinçlenmesinden, bilincin dalga dalga yayılmasından, örgütlü ve bilinçli kitlelerin işçi sınıfının öncülüğünde sömürü düzenine karşı çıkmasından korkarlar. Asıl engellemek istedikleri bu bilinçlenme, bu örgütlenmedir. Emperyalist güçler ve içerdeki tüm ortakları, işte bu yüzden, bir yandan kitlelere bilinç götürülmesini engellemeye, örgütlenmeyi geciktirmeye veya güçsüzleştirmeye çalışırlarken, bir yandan da güçleri dağıtmak, bölmek için çaba harcarlar.

Sömürücü güçler affın hükümetin istediği biçimde 141, 142 ve 146. ncı maddeleri de içerek kanunlaşmasını engellemeye çalışırlarken, hükümeti düşürmeyi de amaçlıyorlardı şüphesiz. Çeşitli politik hesaplar içindeydiler. Ama bu hesapların üstünde ve bütün hesapları yönlendiren bir etken vardı: Ne yapıp yapıp bilinçlenmeyi ve örgütlenmeyi engellemek. Kısaca emperyalist güçler ve ortağı yerli tekelci sermaye, tüm sömürücü ve gerici müttefikleriyle birlikte emekçi halka, emekçi sınıflara karşı kıyasıya bir sınıf mücadelesi vermekteydi. Af kanunu bu mücadelenin yansıdığı bir alan oldu.

Unutmamamız gereken nokta, sermayenin böylesine korktuğu ve çekindiği bilinçlenmenin ve örgütlenmenin, bizler için ne kadar önemli olduğudur. Ve yine unutmamamız gereken, bütün güçlerimizi, hiç dağıtmadan, hiç boşa harcamadan işçi sınıfının sosyalist örgütünün bir an önce oluşması için toparlamaktır. Sermaye ve en geri müttefikleri böyle bir çabaya ellerindeki bütün imkânları kullanarak engel olmaya çalışacaklardır. Böyle bir çaba içinde olan ve olacak kişiler üzerinde her çeşit baskı ve terör artırılacaktır. Son af kanununda görüldüğü gibi, 141 ve 142. nci maddeler bir tehdit ve yıldırma unsuru olarak kullanılmak istenecektir. Emperyalist ajanlar ve yerli ortakları kıyasıya sürdürdükleri sınıf savaşında yeni mevziler kazanmak için ellerindekini ardlarına, keselerindekini kasalarına kovmayacaklardır. Her türlü oyun oynanacaktır. Her türlü yol denenecektir.

Bize düşen, emperyalizmin ve yerli ajanlarının tüm sömürücü sınıflarla ortaklık halinde sürdürdükleri mücadeleyi etkisiz bırakmak, oyunları bozmaktır. Bunun yolu, önce örgütlenmeye, işçi sınıfının sosyalist partisinin kuruluşu meselesine gereken önceliği vermekten; tüm güçleri bu noktada toplamaktan geçer. Güçleri bölmek, oyunlara alet etmek, toparlanmayı geciktirmek isteyenlerin çabaları etkisiz kılınabilmelidir. Bu emperyalizmin ve tüm sömürücü yerli ortaklarının çabalarının etkisiz bırakılması anlamına gelecektir.

Bu oyunları biliyor, önümüzdeki güçlükleri biliyoruz. Son olaylar ve 141, 142 ve 146/3. maddelerin af dışı kalması hiç unutmadığımız gerçekleri bir kere daha gösterdi bize. Ancak onların sandığı gibi yılgınlık ve gerileme yerine safları mızdaki birliği, azmi inancı artırdı. Toparlanmanın önemini bir kere daha gösterirken bu yoldaki adımların güçlendirilmesi ve hızlandırılması gereğini de bir kere daha ortaya koydu.

Toparlanmaya doğru hızlı adımlarla ilerleyelim, bizi emperyalizmin ve ortaklarının oyununa getirecek bölünmelerden ve sapmalardan arınalım, çevremizi arındıralım.

Türkiye'de Finans Kapital

Türkiye'de egemen üretim biçimi kapitalizmdir. «Egemen üretim biçimi» terimini kullanmakla, ülkemizde kapitalizm dışında başka üretim — ve sömürü — biçimlerinin varlığını da belirtmiş oluyoruz. Ancak bu *prekapitalist* üretim biçimleri, kapitalist üretim ve sömürüsünün yandaşı, destekçi ve ortağıdırlar. Ülkemizde, uluslararası kapitalizmle bütünleşmiş kapitalist üretim biçimi hakimdir. Örneğin sanayi sektörü toplam yıllık üretimimizin yünde 30'a yakın kısmını meydana getirmektedir. Aynı şekilde kapitalist tarım işletmeleri de, ziraî üretim sektöründe önemli yer tutmaktadır. Keza, bankacılık büyük ticaret, sigortacılık ve ulaşım sektörü de — bazı alanlardaki devlet kapitalizmi de dahil olmak üzere — kapitalist üretim biçimine dahildir. Ve bütün bu üretim ve hizmet kesimleri çok büyük ölçüde özel sektörün elindedir Türkiye'deki kapitalistlerin ve rantiyelerin en kodamanları bankalar, holdingler ve anonim ya da komandit şirketler biçiminde içiçe geçip kaynaşarak, «finans kapital» veya «tekelci sermaye» dediğimiz bir tekelci kapitalistler zümresini (finans oligarşisi) oluşturmuşlardır. Bu finans kapital zümresi, uluslararası finans kapital ile ortaklık içindedir. Yabancı sermaye ile ortak yatırımlar halinde Türkiye'yi sömürmektedir. Bir başka deyimle, yerli finans kapital, uluslararası tekelci sermaye zincirinde, geniş onunla birlikte, Türkiye alanını paylaşmıştır.

Böylelikle metropol ülkelerinde olduğu gibi Türkiye'de de burjuvazinin sınıf egemenliğini, bankacılık, sanayi, büyük ticaret, sigortacılık, büyük tarım işletmeleri büyük emlâki ve ulaşım sektörünü elinde — ya da hizmetinde — tutan dar bir tekelci kapitalistler zümresi temsil etmektedir. Bu zümre sadece emekçi halk üzerinde değil, aynı zamanda kendisi dışında (tekelcilik dışında) kalan ve teoride «vahşi» (yaban) kapital adını alan burjuva kesimleri üzerinde de egemendir. Uluslararası finans kapitalle bütünleşmiş durumdaki yerli tekelci kapital, yerli prekapitalist sınıflar olan tefeci — bezirgân sınıfa ve feodal (derebeyi) kalıntılarına dayanarak sömürüsünü ve tahakkümünü sürdürmekte; geniş sömürgen despotizmini devam ettirmek için yüzlerce üst yapı kuruluşunu kontrol etmekte ve yüzbinlerce personeli direkt veya dolaylı olarak emrinde çalıştırmaktadır.

Karma ekonomi

Devletçilik denilen devlet kapitalizminden arta kalan sektörlerle birlikte resmî dilde «karma ekonomi» adı verilen, Türkiye kapitalizmi, gerçekte finans kapitalin ağırlığında örgütlenmiş özel sektör kapitalizmi ile devletçilik kalıntısı devlet kapitalizminin bir kaynaşmadır. «Karma ekonomi» denilen yapı, masraflı ve tatlı kârsız yatırımların, hizmetlerin devlete gördürüldüğü, tekelci sermayenin emrinde bir devlet sektörünün çeşitli alanlarda «hizmet» gördüğü bir özel sektör kapitalizminden başka şey değildir. Dikkat edilirse, barajlar, santraller, yollar gibi burjuvazinin «enfrastrüktür» dediği hizmetleri devlet sektörü yapar. Dış ve iç özel sektör bunun ihalesini alarak yüz milyonlar, milyarlar kazanır. Gene demiryolları ve bir kısım demiryolları zararına ulaşım yaparak özel sektörün işini kolaylaştırır Geçen — harfa verdiğimiz örnekte de görüldüğü gibi, devlet tekeli bugün imalât sanayiinde sadece tütün, şeker ve petrol işlenmesinde kalmıştır. Diğer bütün ürün ve üretim alanlarına özel sektör el atmıştır. Kâğıt ve içki üzerindeki devlet tekeli de kısmîdir. Bugün Koç holding yabancı sermayeyle birlikte ülkeminde Kent fabrikası açarak sigara üretimine de el atmak çabasındadır. (Aslına bakılırsa, büyük sermayedarlar tarafından yürütülen sigara ve çay kaçakçılığı ile bu alanlara da elozatılmıştır.) Yarın—eğer kârlı gelecekse — demiryollarına da özel sektörün uzanacağını göreceğiz. Bunun dışında finans kapitalin politik partileri yıllardır birtakım devlet fabrikalarını özel sektöre satmak» (yani direkt olarak onların kontrolüne vermek) çabasındadır. Madenler alanında özel sektörün çalışma ve yayılma alanı giderek genişlemektedir. Yeraltı servetleri üretiminde pekçok yerli ve yabancı şirket at koşturmakta, sadece petrolerin işlenmesi (petrokimya ürünleri) şimdilik devlet monopolünde kalmaktadır. Alimünyumdan, bakıra, cama ve çimentoya, demir çeliğe, petrol çıkarımına kadar, pekçok yeraltı servetimiz ulusararası ve yerli tekelci sermayenin elindedir.

Demek ki, «karma ekonomi» denilen şey gerçekte beynelmilel kapitalizmin ve onunla bütünleşmiş durumdaki yerli tekelci kapitalistlerin çeşitli alanlarda devleti kullanmalarından başka birşey değildir. Gene içinde devletin de hissesi bulunan finans kapital bankalarındaki devlet payları, aynı tekelci özel sektör amaçlarına hizmet etmektedir. Finans kapital, bir yandan yabancı sermayeyle ortaklıklara ve yatırımlara girişmekte, öte yandan devletin elindeki fonları kendi yatırımları için kullanmaktadır. Yani yerli tekelci kapitalin ek finansman kaynaklarından biri ulusararası sermaye — ve onun Türkiye devletine verdiği borçlar — ise, diğer önemli kaynak da, devletin çeşitli fonlarda elde ettiği gelirlerdir, Teşvik ve krediler üzerine tekelci sermayedarların kopardıkları gürültüler ve son yıllarda getirdikleri tedbirler, kanunlar, bunun canlı kanıtlarıdır Öte yandan, finans kapitalin halk sektörü hakkında yükseltiği yaygaraya dikkat edersek, bu yaygara devlet fonlarının bu «üçüncü sektöre» aktarılmamasını amaçlamaktadır. «Sosyal Demokrat»(!) finans kapitalist Ertuğrul Soysal'dan, Koç'a, Ec. zacıbaşı'na, Sabancı'ya ve Selçuk Yaşar'a kadar tüm kodaman oligarşi erbabı ve onların çeşitli sözcüleri, örgütleri, temsilcileri «halk sektörüne fon ayırılacak» diye büyük telaş içindedirler. İşveren Sendikaları Konfederasyonu yeni başkanı Halit Narin, son demirende Halk Sek. töründen uzun uzun yakınırken, bakın neler söylüyor:

> «Halk Sektörü adı ile kurulması düşünülen üçüncü sektörün nasıl kurulacağı, nasıl işleyeceği ve nasıl yönetileceği hakkında yeterli bir açıklık getirilmemiştir. Hemen belirtmek isterim ki, ülkemizin hiçbir ülkede denenmemiş ve realiteye uygun düşmeyen tahammülü yoktur. *Bu, hayırlı temelinde sebebiyet vermeksizin başka bir onkem taşımayacaktır.* Belki de kalkınma çabamızı geciktirecek bir değişiklik olacaktır. Halk Sektörü kurulacak ise, bu yeni sektöre diğer sektörlerden farklı bir muamele yapılmması icabeder. Herşeye rağmen imtiyazlı bir sektör yaratılması istenirse ise, bunun ekonomimin kuralları içinde eriyip gideceğini şimdiden hatırlatmayı kendimize bir görev sayarız.»

Görüldüğü gibi tekelci sermaye halk sektörünün kendisine rakip olamayacağını ve bu sektörün *ekonomimin kuralları* içinde, (yani finans kapital ağında) eriyip gidecek. ğini söylüyor ve sadece oraya aktarılacak fonlar için telaş ediyor. Merkez Bankasını kendi emrinde kullanmağa alışmış bir tekelci sermaye zümresinin, bu bankadan 1973 yılında aldığı kredilerdeki büyük artış gözönüne alınırsa, koparılan fırtınaya şaşmamak gerek. (1973 yılında Merkez Bankasının özel sektöre verdiği krediler 7 milyar artarak 27 milyar 183 milyon TL'na yükselmişti.)

İşte «Karma ekonomi» denilen sistem tekelci özel sektör lehine böyle işlemektedir.

Türkiye'de kapitalizmin Kısa tarihçesi

Özel sektörün yanısıra devam eden «devletçilik» kalıntılarının tarihteki fonksiyonunu daha iyi görmek için, ülkemizdeki kapitalizmin geçmişine kısaca bakalım, Batı kapitalizmi Türkiye'ye 1860'larda dış borçlanmalar, Düyun-u umumiye, Osmanlı Bankası vb. biçiminde, emperyalizmle birlikte girmiştir. Türkiye'de Galata sarrafları denilen kompradorlarla işbirliği yapan batılı kapitalistler, kısa zamanda oluşturdukları bu levantenler (komprador burjuvazi) aracılığıyla, Türkiye'yi bir yarı - sömürge durumuna getirmişlerdir. Böylece meta pazarlamasının yanısıra, Türkiye'ye sermaye ihracı da başlamış, demiryolları, tramvay, vapur işletmeleri reji (tahsilâtlar) idaresi, çeşitli gündelik ihtiyaç maddeleri üretimi batılı kapitalistlerin ve yerli işbirlikçilerin eline geçmiştir. Böylelikle yerli sanayi ve zanaat gelişmeden kısıtlanmış, bağımlılaştırılmıştır.

Yirminci yüzyılın başlarında Osmanlı imparatorluğu artık tamamen batılı emperyalistlerin cirit attığı bir ülkedir. Batıdaki emperyalist kamplaşma yerli komprador burjuvaziye de yansımıştır. 1908'de başarılan burjuva devrimiyle burjuvazi iktidara gelir fakat, kısa zamanda İngiliz — Fransız yanlısı kompradorlarla (Hürriyet ve İttiâf Partisi), Alman yanlısı kompradorlar (İttihat ve Terakki Partisi) arasında çatışma başlar. Savaş yılları öncesinde bu rekabet sırasında ve savaş yıllarının kargaşasında Anadolu'da cılız da olsa bir millî burjuvazi oluşabilir. Kurtuluş savaşı, emperyalistlere ve yerli işbirlikçilerine, kompradorlara karşı kazanılır, Ama savaş sonrasında toplanan İzmir iktisat Kongresi kapitalizmin yeni bir zaferidir.

Savaş yıllarının millî burjuvazisi, savaş ertesinde gayrı millîleşmeğe başlamıştır. Ama artık kapitalizmin önünde en verimli kapitalist sömürünün nasıl olacağı modeli vardır. Kapitalizm Batıda, önce rekabetçi ve dinamik bir çağ yaşamış ve *onaylar kâr oranlarına* yükseltmek amacıyla tekelcileşmiştir, fakat yeniden aynı devreleri yaşamak aynı aşamalardan geçmek kapitalistler için ne mümkün ne de kârlıdır. Türkiyeli kapitalistler, en fazla sömürü payı getiren, asalak ve çürümüş kapitalizm modelini, Türkiye imkânlarında ve ölçülerinde nicin uygulamasınlar? Varolan sermayeyi — varolduğu kadarıyla — merkezleştirmeğe çalışmak ve tekelci bir ilk çekirdekle yola çıkmak akıl (ve kese) kârı değil midir? Ayrıca millî burjuvazinin görevlerini üstlenerek Kurtuluş Savaşının yönetici kadrolluğunu yapmış, burjuva devriminin ikinci aşamasını yerine getirmiş bürokrat kadroları ve devletin imkânlarını da bu tekelci çekirdek kuruluşuna transfer etmek gerekir... İşte böylece yerli sermayenin en büyükleri ile kompradorların en iri kıyımlarının sermayeleri, devlet sermayesinin bir miktarıyla birleştirildi, büyük burjuva - bürokratlara da hisseler verilerek, ilkel bir tekelci sermaye çekirdeği oluşturuldu, Bunun en somut, en canlı örneği İş Bankası'dır. (1924) Böylece iki dünya savaşı arasının çeşitli çalkantıları arasında, özellikle 1929—1932 büyük kapitalist dünya bunalımı sonucunda Türkiye'de başvurulan devletçilik de, bu tekelci çekirdeği güçlendirmekten başka birşeye yaramadı. Devlet kapitalizmi, özel sektörü ve dolayısıyle tekelci sermaye modelini güçlendiren bir sistem oldu ve tarihe böylece geçti. Çeşitli yetkili bürokratlardan «nüfuz ticareti yapanları» (aferistler) de dahil olmak üzere, özel sektör ve devletçilik kaynaşımı, İş Bankası çekirdeğini de içine alarak büyük sanayi, banka, ticaret ve emlâk - arazi sahiplerini (bûyük bürokratları) aynı çatı altında topluyor ve devletçilik kanalıyla özel sektör kapitalizmi güçleniyordu. «İş Bankası'nın kuruluştaki işçi. rakleri, 234 bin lirayı geçmezken, 1934'deki iştirakleri 11 milyon 334 bin 492 liraya yükselmişti, Gene 1929 yılında 39 yerli millî banka kapitalinin %87'sini sadece 4 banka elinde tutuyordu. 37 millî bankanın mevduat toplamı 126 milyon lira iken, 2 büyük bankanın (İş Bankası ve Ziraat Bankası) banka mevduatı 99 milyondu, ... yani 2 banka tüm millî banka mevduatının %76'sını (dörtte üçünü) elinde tutuyordu... Türkiye'de 1929 yılında bütün büyük endüstri şirketleri 2'si ecnebi, ve 4'ü küçük olmak üzere 8 yerli, yani topyekun 10 bankanın elinde toplanmıştır. Türkiye Millî İle Selanik Bankaları 11, İş Bankası 10, diğer üç devlet bankası 20 sanayi şirketine hakimdir. Gerçekte devlet bankalarıyla ilgili 20 kurumdan 3'ü Sanayi Maadin Bankası ile öteki üçü gene başka bankalarla ortak bulunduğuna göre devlet bankaları yalnız 11 kurama egemendir. Geri kalan 4 büyük bankadan, Türkiye İmar bankası İş Bankasına tâbi, İstanbul Esnaf Bankası ile İktisat Bankaları Selanik bankasına bağlıdır. Özetle; 6 banka endüstri şirketlerinin 65'ini bilfiil elinde tutmaktadır... 19299 yılı Türkiyesinde 102 milyon liralık 4 büyük banka kapitalinin arasında toplam kapitalin yünde 13'üne sahip olan İş Bankası'nın kârı, toplam kârın %70'idir ... Mevduat bakımından da bu durum göze çarpmaktadır. 1933 Başvekalet istatistiklerine göre, 37 millî bankanın tevdiat toplamı 144,6 milyon liradır ve bunun 142 milyonu 7 bankanın elindedir. Bu yedi banka içinde sermayece onbirde bir (%9) oranında parası olan İş Bankası 142 milyon liralık mevduatın 50 milyonunu yani % 34'ünü bağrında toplamaktadır. — İş bankası yabancı sermayeyle kaynaşarak, tekelleşmelere temel olan bütün ülke ilk madde ve enerji (kömür, maden) kaynaklarına el atmıştır. O yıllarda, şeker üretimi tümüyle, dokumacılık, kerestecilik, sigortacılık, kükürt, telsiz, telefon, kibrit monopolü, en son standardize ihracat (İş limited) ile «Hamburg ve İrkenderiye gibi önemli mahreç istekelerimiz (Mısır limited), İş Komimport ve İlh.. sahaları doğrudan doğruya İş Bankasının kanat gerdiği işlerdir, İşmendîferler inşası (hükümete ilk demiryolu kredilerini o açar), şehir bayındırlığı (İzmir'e 2 milyon), Beşiktaş'ta ambalaj işi, deniz nakliye ve kurtarma işleri (Deniz İş) gene onun. Yeniden devlet sermayesiyle el ele vererek ampül, cam, sömikok, kâğıt, manifatura ve yünlü kumaş tesisleri için hazırlık yapar... Devlet zarar gören kapitalist işletmeleri satın alır: Samsun - Çarşamba hattı gibi... Bir de özel sermayenin kuramadığı girişkinlikleri devlet verimli duruma getirince kapitalistlere teslim etmek üzere kendisi üzerine alır (Beş yıllık sanayi planı) Böylece kendisi de kapitalistleşen devlet finans kapitalle içli dışlı olur. Sümerbank'a devlet bütçesinden 3 milyon ödenek verilir. 1933 yılı, İş Bankası Erzurum — Sivas hattı için üç devlet bankasıyla birleşerek 10 milyon sermayeli teşebbüse girişir. Şeker ,kükürt, bakır, kömür, dokuma vb. işletmelerinde devlet İş Bankasıyla elbirliği durumundadır... Tekelci özel sermaye ile devlet kapitalizmi içiçe girmiştir. Ve banka ya da şirket idare meclislerinde milletvekilleri, emekli «askeri ve mülki ve adli erkân» yeralmaktadır. 25 sanayi şirketinde 20 milletvekili; 38 millî bankada 31 milletvekili görevlidir.» Demek ki, özel sermaye ile devlet iç içe girmiş, büyük bürokratlar ve aferistler katalizörlüğünde kaynaşmış, büyük bürokratlar da finans kapitale dahil olmuşlardır. Ve en güçlü mali kuruluşun başında Celal Bayar vardır. İş Bankası kurucusu olan Celal Bayar sonra ktisat Bakanı (1930) derken başbakan (1937) olmuştur. 1950 de ise cumhurbaşkanlığına gelmiştir. 27 mayıstan sonra finans kapitalin kenara itmek zorunda kaldığı Bayar'ın politik kariyerinin tırmanışında finans kapitalin 40 yıllık tırmanışını sembolleştirmek yanılgı olmaz. Özet olarak yukarıda verdiğimiz örnekler ve rakkamlarla da görüldüğü gibi (Türkiye'de Kapitalizmin Gelişimi, H. Kıvılcımlı, İstanbul 1965) Cumhuriyet döneminde kapitalistleşme tekelci modele uygun olarak başlamış ve yabancı ve yerli sermaye, devlet kapitalizmini, dolayısıyle, finans kapitalı güçlendirerek yürümüştür.

Türkiye'de kapitalizmin günümüzde vardığı yer, artık tamamen ulusararası tekelci sermaye ile bütünleşmiş ve devlet kapitalizmi kalıntılarını kendisine bende etmiş bir finans kapital egemenliğidir.

Günümüzde Türkiye'de Finans - kapital

Finans kapitalin banka, sanayi, büyük ticaret sermayesinin büyük arazi - emlâk sahiplerinin ve, büyük rantiyelerin bir kaynaşımı olduğunu söylemiştik. 1960'ların istatistik verileri bu gerçeği yakından gösteriyor

Türkiye finans kapitalinin gelişimi, sanayi ticaret, bankacılık ve tarım alanlarındaki güçlü, finans kapital mihrakları arasındaki çelişkiler, Türkiye finans kapitalinin yönelim ve eğilimleri, tercihleri, demokratik mücadele karşısındaki tutumu, çok daha geniş ve ayrıntılı, ama aynı derecede önemli araştırmaların konusudur. Ve bu gerçekleri burada belirtmenin olanağı da mevcut değil. Bu bakımdan bir ilk yaklaşımda bulunmak ve genel bir fikir verebilmek amacıyla, bugün Türkiye finans kapitalinin en güçlü üç temsilcisi, Türkiye İş Bankası, Yapı ve Kredi Bankası ve Akbank hakkında bazı bilgiler vermekle yetinmek istiyoruz.

Türkiye'de 27 tane ticaret bankası var. Bu bankalar arasında 1863 yılında kurulmuş bulunan Osmanlı Bankası gibi, yabancı finans kapitale ait bankalar bulunduğu gibi, henüz 1964 yılında kurulmuş bulunan Türk Dış Ticaret Bankası gibi, faaliyet dalı isminden anlaşılan «gençe ve «dinamik» bankalar da mevcut. Fakat, 27 banka arasında İş Bankası, Yapı ve Kredi Bankası ve Akbank'ın çok be lirgin bir ögem ve ağırlığı var. Bu hemen göze çarpıyor, İş Bankası'nın en güçlü kuruluş olduğunu ve fakat iştirakleri toplam mevduattaki payıara karşılık kârlar gözönünde tutulduğunda, Yapı ve Kredi Bankası'nın ve özellikle Akbank'ın daha kârlı şekilde çalıştıkları ortaya çıkıyor. Burada, 31 Aralık 1972 tarihi itibariyle, Türkiye İş Bankası'nın 15 Milyar 866 Milyon, Yapı ve Kredi Bankası'nın 8 Milyar 777 Milyon ve Akbank'ın ise 6 Milyar 837 Milyon Tl. tutarında mevduata sahip olduklarını ve yine bu bankaların iştiraklerinmse sırasıyla 610 milyon, 167 milyon ve 152 milyon Tl. olduğunu belirtelim. Bankaların kârları ise, 138 milyon, 110 milyon ve 98 milyon olmuştur. Bir yıl sonra, örneğin, Türkiye İş Bankası'nın toplam mevduatı 2, milyar 540 milyon liralık bir artışla 18 milyar 406 milyon Tl. na ve iştirakleri ise 266 milyon Tl. lik bir artışla 877 milyon Tl. na yükseliyordu. Bankanın net kârları da aynı şekilde, 138 milyon Tl. dan, 152 milyon Tl. na yükselmiştir. (Not: Burada sayılar yuvarlatılmıştır)

Türkiyenin en eski ve en güçlü finans kapital kuruluşu İş Bankasının günümüzdeki iştiraklerini kendi dilinden okuyalım..

Sayfayı çeviriniz

TABLO I

SADECE SABANCI HOLDİNG'İN (AKBANK'SIZ) İŞTİRAK ETTİĞİ KURULUŞLAR

Sınai Kuruluşlar:

1) Pilsa — Plastik Sanayi A.Ş., 2) TEMSA - Termo - Mekanik Sanayi ve Ticaret A.Ş., 3) Plasan 4) İNSA — Sentetik İplik Sanayi A.Ş. (Naylon İplik Fabrikası)

Ticari Kuruluşlar:

1) İnşaat Malzemesi Ltd. Şti. 2) Tekstil Ticaret Ltd. Şti. 3) Exsa . Export Sanayi Mamulleri Satış ve Araştırma A.Ş.

Turizm:

Erciyaş Otelcilik

Ziraî Kuruluşlar:

1) Ciritk Çiftliği, 2) Sabancı Kardeşler - Ziraî İşletmeleri, 3) Mısırlı Çiftliği

TABLO II

SABANCI HOLDİNG'LE AKBANK'IN MÜŞTEREK OLARAK HİSSEDARI BULUNDUKLARI KURULUŞLAR

Sınai Kuruluşlar:

1) BOSSA - Ticaret ve Sanayi İşletmeleri A.Ş. 2) SASA — Suni ve Sentetik Elyaf Sanayi A.Ş. 3) ANASA — Anadolu Nissan Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş. 4) TEKSA — Tekstil Ticaret ve Sanayi A.Ş. 5) KORDSA — Kord Bezi Sanayi ve Ticaret A.Ş. 6) MARSA — Margarin ve Nebati Yağ Fabrikası Ticaret A.Ş. 7) DONATSA — Donatım Sabancı Traktör Sanayi ve Ticaret A.Ş. 8) YAGSA Yağ Fabrikası A.Ş. 9) ÇİMSA — Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş. 10) YÜNSA — Yün Sanayii A.Ş. 11) AKÇİMENTO — Çimento Sanayi A.Ş. 12) OLMUK — Oluklu Mukavva Sanayi ve Ticaret A.Ş. 13) AKKARDAN — Sanayii ve Ticaret A.Ş. (Kardan Millî Fabrikası)

Sigorta:

Aksigorta A.Ş.

TABLO III

SADECE AKBANK'IN (SABANCI HOLDİNG'SİZ) İŞTİRAK ETTİĞİ KURULUŞLAR

Sınai Kuruluşlar:

1) Ayeks — Yağ Sanayi ve Ticaret A.Ş. 2) Nasaş — Alüminyum Sanayi ve Ticaret A.Ş. 3) Çelik Halat ve Tel — Sanayii A.Ş. 4) Karadeniz Bakır İşletmeleri A.Ş. 5) Ereğli Demir Çelik fabrikaları A.Ş. 6) Çukurova Elektrik T.A.Ş. 7) Oto - Yol Sanayi A.Ş. 8) Birleşik Alman İlâç Fabrikaları Ltd. Şti.

Ticari Kuruluşlar:

1) Ak Yayınları Ltd. Şti. 2) Akova 3) İstanbul Oto A.Ş.

Sigorta:

Tam - Hayat Sigorta A.Ş.

Banka:

1) Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. 2) Sınai Yatırım Bankası A.Ş.

Turizm:

İstanbul Turizm ve Otel A.Ş.

TÜRKİYE İŞ BANKASI, YAPI VE KREDİ BANKASI VE AKBANK'IN İSTİRAKLERİ

(Sermayesine yüzde 10 oranından fazla iştirak edilen şirketler)

ŞİRKETLER	Bankanın Adı	Sermaye Payı (%)
I) GIDA SANAYİİ		
Şeker :		
Adapazarı Şeker Fab. T.A.Ş.	İŞ BANKASI	20.0
Amasya Şeker Fab. A.Ş.	İŞ BANKASI	14.0
Kütahya Şeker Fab. A.Ş.	İŞ BANKASI	25.0
Türkiye Şeker Fab. A.Ş.	İŞ BANKASI	33.3
Yağ :		
Unilever-İş Tic. ve San. Türk Ltd. Şti.	İŞ BANKASI	20.0
Toroslar Ticaret T.A.Ş.	AKBANK	98.6
Ayeks Yağ San. ve Tic. A.Ş.	AKBANK	33.3
Türk Nebati Yağ Fab. A.Ş.	AKBANK	47.5
Turyağ Türkiye Yağ ve Mam. A.Ş.	YAPI VE KREDİ	41.5
Vizi Vize Gıda Sanayii ve Tic. A.Ş.	YAPI VE KREDİ	23.0
İçki :		
Türk Tuborg Bira ve Malt San. A.Ş.	İŞ BANKASI	10.0
II) ÇİMENTO SANAYİİ		
İzmir Çimento Fab. T.A.Ş.	İŞ BANKASI	13.2
Konya Çimento Sanayii T.A.Ş.	İŞ BANKASI	31.8
Akçimento Ticaret A.Ş.	AKBANK	17.4
Çimsa Çimento San. ve Tic. A.Ş.	AKBANK	69.7
III) CAM SANAYİİ		
Çayırova Cam San. A.Ş.	İŞ BANKASI	29.9
Paşabahçe Cam San. A.Ş.	İŞ BANKASI	29.9
Trakya Cam San. A.Ş.	İŞ BANKASI	29.8
Topkapı şişe ve cam Fab. A.Ş.	İŞ BANKASI	31.0
Türkiye Şişe ve Cam Fab. A.Ş.	İŞ BANKASI	87.5
Güney Cam Fabrikaları A.Ş.	AKBANK	15.0
Anadolu Cam San. A.Ş.	YAPI VE KREDİ	10.0
IV) TEKSTİL SANAYİİ		
Balıkesir Pamuklu Dokuma San. T.A.Ş.	İŞ BANKASI	34.6
İpekiş Menucat T.A.Ş.	İŞ BANKASI	98.3
Akın Akrilik Kimya San. A.Ş.	İŞ BANKASI	10.0
Polyem Sentetik İplik San. A.Ş.	İŞ BANKASI	12.4
Bossa Tic. ve San. İşl. T.A.Ş.	AKBANK	25.0
Sasa Sun'i ve Sen. El. San. A.Ş.	AKBANK	25.0
Teksa Tekstil Tic. ve San. A.Ş.	AKBANK	25.0
Kartaltepe Menucat Fab. T.A.Ş.	YAPI VE KREDİ	20.7
V) MADEN SANAYİİ		
Karadeniz Bakır İşletmeleri A.Ş.	İŞ BANKASI	17.0
Akvasıflı Çel. San. A.Ş.	AKBANK	65.0
Nasaş Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	AKBANK	10.0
VI) OTOMOTİV SANAYİİ — LASTİK SANAYİİ		
Tofaş Türk Otomobil Fab. A.Ş.	İŞ BANKASI	15.1
Oto - Yol Sanayii A.Ş.	AKBANK	27.0
Ak - Kardan San. ve Tic. A.Ş.	AKBANK	28.0
Oyak - Renault Oto Fab. A.Ş.	YAPI VE KREDİ	13.0
Robert Boech Türk Motorlu Araçlar Yön. San. A.Ş.	YAPI VE KREDİ	25.0
Türk - Pirelli Lâstikleri A.Ş.	İŞ BANKASI	25.3
Üni Royal Endüstri T.A.Ş.	YAPI VE KREDİ	10.0
VII) KİMYA SANAYİİ		
Akdeniz Gübre Sanayii A.Ş.	İŞ BANKASI	10.0
Koruma Tarım İlâçları T.A.Ş.	İŞ BANKASI	21.6
Lever Brothers (Türkiye) San. ve Tic. Ltd. Şti.	İŞ BANKASI	20.0
Agro Merck Zıraî Mücadele İlâçları Fab. Ltd. Şti.	AKBANK	50.0
VIII) DEMİR - MADEN ve MAKİNE SANAYİİ		
Çelik Halat ve Tel San. A.Ş.	İŞ BANKASI	14.6
İzmir Metanji Fab. T.A.Ş.	İŞ BANKASI	16.0
Madeni İnşaat İşleri T.A.Ş.	İŞ BANKASI	48.8
Omtaş Otomotiv Transmisyon Ak. San.	İŞ BANKASI	16.7
Prestk Metal İmalât San. A.Ş.	İŞ BANKASI	20.0
Tezsan Takım Tezgâhları San. ve Tic. A.Ş.	İŞ BANKASI	41.5
Türk General Elektrik End. A.Ş.	İŞ BANKASI	15.0
Wat Elektronek. Cih. ve Mat. San. A.Ş.	İŞ BANKASI	12.0
General Elektrik T.A.O	İŞ BANKASI	25.0
IX) PLASTİK SANAYİİ		
Keban Holding ve Ort. Plâstik San A.Ş.	İŞ BANKASI	20.0
X) MATBAACILIK SANAYİİ		
Binbirdirek Matbaacılık San. A.Ş.	YAPI VE KREDİ	97.7
Tefdruk Matbaacılık San. A.Ş.	YAPI VE KREDİ	89.1
XI) ETERNİT SANAYİİ		
Eternit San. A.Ş.	YAPI VE KREDİ	51.7
XII) AMBALAJ SANAYİİ		
Olmuk Mukavva San. ve Tic. A.Ş.	AKBANK	33.7
XIII) TURİZM SANAYİİ		
Akdeniz Turistik Tesisler A.Ş.	YAPI VE KREDİ	13.0
XIV) ENERJİ ve BAYINDIRLIK		
Bayındırlık İşleri A.Ş.	YAPI VE KREDİ	91.0
XV) SANAYİ FİNANSMANI		
Yatırımlar Holding A.Ş.	YAPI VE KREDİ	19.6

(Kaynaklar : I. Türkiye İş Bankası. Elliinci Hesap Yılı. 1973. II. Akbank Türk A.Ş. Yirmialtıncı Hesap Yılı. 1973. III. Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. 1973 Yıllık Faaliyet Raporu)

Yeminli yirmiler olayı

Tektaş Ağaoğlu

Genel affın muhalefet partilerinin istedikleri biçimde çıkmış olması, «muhalefet» adına kazanılmış bir taktik başarıdır «Muhalefet»in asıl ve nihai amacı, affa gerçek anlam ve içeriğini kazandıracak olan fikir ve inanç özgürlüğü kanunlarının çıkarılmasını önlemek, yani tekelci çıkarların teminatı olan anti - demokrasiyi ne yapıp edip milletin başına belâ etmektir. Tekelci kesimin temsilcileri, demokrasinin sınırlarını genişlemesinden kazançlı çıkacak *bütün* sınıf ve zümrelerin yolunu ve hızını kesmek için bu yolda canlarını dişlerine takarak ve her bâhayı göze alarak mücadele vermeye sadece «gönüllü» değil, *kararlı* ve «yeminli»dirler. Çünkü ülkede demokrasinin bütün kurum ve kurallarıyla işlerlik kazanmasından yalnız işçi sınıfının değil, küçük burjuvazinin ve orta sermayenin de kesin kazançlı çıkacağını pekâlâ biliyorlar. Onun için de demokrasiden ödleri kopuyor.

Olan nedir?

Yabancı çıkarların uydusu tekelci sermaye adına «olağanüstü dönem»de «suçlu» ilân edilip hapse tıkılanların sözümona «olağan» dönemde serbest bırakılmaları önlenmiştir. Böylelikle tekelci sermayenin gözü — kara savunucuları hem «olağanüstü dönem»den «olağan dönem»e geçişi de tarzda yorumladıklarını, hem de «olağan» dönemden ne anladıklarını ortaya koymuşlardır. Yani Dünya bir araya gelse demokrasiyi içlerine sindiremiyeceklerini bir kere daha dünyâ âleme ilân etmişlerdir.

Yarın hükümetin (Adalet Bakanının dediği gibi «hükümet hükümet olmakta devam ederse») getireceği fikir ve inanç özgürlüğü tasarısı karşısında da yine aynı tutum ve davranış içinde olacaklardır. Uluslararası kapitalizmin yedeğine koşulu gerici ve çağdışı çıkarlar *ancak* gerici ve çağdışı bir ideolojik (hukuki ve siyasi) ortamda korunup geliştirilebilir. Buna karşılık *demokrasi* ancak tekelcilerin gerici çıkarlarına *karşı çıkarlarını* teminatı olarak, o çıkarları tekelci çıkarlara karşı koruyup kollamak için verilecek mücadele *sürecinde* tekelci çıkarlara, ve onlar adına tezgâhlanan türlü siyasî emriyâklıklere *rağmen* gerçekleşebilir.

Bugün işbaşında, demokrasiye muhtaç çıkarları temsil ettiği için demokrasiden yana olmaya çalışan bir hükümet var. Onun karşısında muhalefet partileri, temsil ettikleri çıkarlar adına anti — demokrasiye dört elle sarılıyorlar. Üstelik son olaylarla hükümetin parlamento çoğunluğu ile muhalefet arasında bir köprü kurulmuş durumda. Yani, bir bakıma, hükümet de «olağanüstü», muhalefet de. Demokrasi konusunda verilen kavga, birbiriyle çelişen çıkarlar arasındaki kavganın üstyapıya yansımasıdır. Bu kavgada «muhalefet»in ağır basması, hem de Millet Meclisinde çoğunluğu temsil eden hükümete rağmen ağır basması, «olağanüstükoşullar»ın hâlâ sürüp gitmekte olduğunun, yani gerçekte muhalefetin iktidar, iktidarın muhalefet olduğunun ifadesi değilse neyin ifadesidir?

Tekelci sermaye, yurdu «olağanüstü koşullar»da kendisi ve yabancı ortakları için dikensiz gül bahçesine çevirmek için 12 Mart'tan sonra giriştiği «ckdi» çabayı 14 Ekimden sonra başa geçen hükümeti «olağan koşullar»da parlamento içinde esir ederek şimdi de sürdürmektedir. Ona bu işte bugün yardımcı olanlar, ve yarın yine yardımcı olacak olanlar, bekleneceği gibi, MSP'nin kritik bir anda gerçek yüzlerini ortaya koyan en gerici unsurlarıdır.

«Yeminli yirmiler» olayının Milli Selâmet Partisi içinde Erbakan ve çevresinin temsil ettiği orta sermaye hareketine bir kar şı çıkış olarak, ve demokratik hak ve özgürlükler sorunu çerçevesinde 163'üncü madde açısından geniş yorumunu şimdilik bir başka yere ve zamana bırakarak burda şu kadarını belirtelim: Olay MSP olgusunun bir ileri, bir geri *ikili* yönünü yansıtır. Bu bakımdan, Türkiye kapitalizminin tekelci yapısı içinde umudunu kesin olarak anti-demokrasiye bağlarnış dışa açık büyük sermaye ile, demokrasiden hiç bir kazancı olmayan içi ne kapalı tefeci — bezirgân çıkarlar arasında baştanberi sürüp gelen yapısal ittifakın en yeni tezahürü ve hem de en son marifetidir!

CHP'nin açmazı

(Baştarafı Sayfa 1. de)

ve halkımızın ekonomik — demokratik — siyasal örgütlenmesini desteklemektir. Antidemokratik yasaları ayıklamaya güçlü yetmese bile icraatıyla demokrasi sınırlarını genişletmek için çaba harcamalıdır. (CHP si yasal arenada elbette 141 - 142' nin kalkması, Dernekler, Sendikalar Toplu Sözleşme yasalarındaki antidemokratik öğelerin giderilmesi için azami faaliyet göstermeli ve bu demokrasi çabalarını elindeki geniş imkânlar la halka anlatmalı, mal etmeli. dir

● Propoganda ve yayın alanında tutukluğu bırakmalı, finans kapital ve ortaklarının propogandasına karşı propoganda ve halkı uyandırma çabalarını yoğunlaştırmalıdır.

● CHP bu ve benzeri halka dönük çabaları gösterirse ve işçi sınıfının sosyalist Parti'sinin kurulup güçlenmesinden korkmazsa bir erken seçimden demokrasimiz ve halkımız çok daha güçlenmiş olarak çıkacaktır. CHP işçi sınıfı örgütlenmesinden ve sosyalist Parti'den çekindiği oranda, yani halktan uzaklaştığı ölçüde ne İsa'ya ne de Musa'ya yaranabilecek ve tekelci sermaye silindiri altında ezilmeye fazla direnemeyecek, karşı devrimin gülçlenmesini kolaylaştırmış olacaktır.

● Bizce CHP karma hükümeti mümkün olduğu kadar sürdürmeli ama yukarıda özetini verdiğimiz şartları ve benzerlerini gerçekleştirme yolunda adım atmalıdır. Yoksa hem demokrasimiz hem de dolayısıyla halkımız için bir tarihi fırsat yeterince değerlendirilmemiş olacaktır.

— İşçi sınıfının tarihsel gücü ve sosyal dinamizmi şüphesiz ki enâhde sonunda topluma lokomotoflik görevini ele alacaktır. Ama CHP'nin işçi sınıfına yandaş olmasının temellerinin bu günlerden atılması için eldeki imkânlar değerlendirilmelidir. Bu konuda CHP'ye önemli görevler düşüyor. Işın şakaya gelir yanı olmadığı ve uzlaşmaz çelişkideki iki sosyal kesimden ikisine birden yaranma olanağı bulunmadığı CHP tarafından iyice anlaşılmalıdır.

YATIRIMLARIMIZ

Bankamız, memleketimizin ekonomik kalkınmasında çok önemli görevler yüklenmiş, bu amaçla çeşitli ve büyük yatırımlar yapmıştır. Bunlar toplu olarak gözden geçirildiğinde İş Bankasının büyüklüğü ve kudreti kolaylıkla ortaya çıkmaktadır.

Yurdumurun, her kalınlıkta pencereye ve vitrin camı, tefil ve emprime cam, nötr cam, çeşitli şişe sınai kap, cam eşya ve aydınlatma malzemesi ve kristal ihtiyacını karşılayan, üstelik fazlasını yurt dışına satan, Paşabahçe, Topkapı, Çayırova ve Taksim Cam Fabrikalarının sahibi bulunan Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. İş Bankası'nın bir kuruluşudur. Ayrıca Kimya Sanayiinin önemli unsurlarından biri olan ve halen tamamen yurt dışından ithal edilen Soda'yı üretmek üzere kurulan Soda Sanayii A.Ş. ile yurdumuzda ilk defa fiberglas üretmek üzere kurulan Cam Elyaf Sanayii A.Ş. de cam sanayii ile ilgili son teşebbüslerimiz dendir.

Şeker Sanayii, Bankamızın öncülüğünde kurulmuş ve gelişmiştir. Türkiye Şeker Fabrikası A.Ş. nin Üçte bir sermayesi İş Bankasına aittir. Adapazarı, Kütahya ve Amasya Şeker Fabrikalarının kuruluşlarına da sermayelerine iştirak etmek suretiyle Bankamız ayrıca katkıda bulunmuştur.

Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının ve Türkiye Çimento Sanayii A.Ş. nin kurucu ortakları içinde, Bankamızın özel bir yeri vardır. Ayrıca Konya, İzmir ve Ankara Çimento Fabrikalarının sermayelerine de iştirak etmiş bulunuyoruz. (

Orlon tipi sentetik elyaf üreten Aksa Akrilik Kimya Sanayii A.Ş. ile polyester iplik İstihsal eden Polylen Sentetik Sanayii A.Ş., yurdumuzun çelik halat ihtiyacını karşılayan Çelik Halat ve Tel Sanayii A.Ş. de Bankamızın iştirakı ile yurt hizmetine giren tesislerdendir.

Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları, çubuk şeklinde çelik yapan İzmir Metalurji Fabrikası, elektrolitik bakır ve pirinç mamülleri üreten Rabak Şirketi, Karadeniz bölgesindeki bakır madenlerini işletmek ve yurt dışına satmak amacıyle kurulan Karadeniz Bakır İşletmeleri A.Ş. Bankamızın ağır sanayi alanında önemli pay sahibi olduğu yatırım yerleridir.

Bankamızın önemli nispette iştirakı ve mali desteğiyle gelişmekte olan sınai şirketlerden biri de torna ve matkap tezgâhlarını bu yıl tamamen yerli malzeme ile imâl etmeye başlayan Tezsan Takım Tezgâhları Sanayi ve Ticaret A.Ş. dir.

Gelişmekte olan sanayimizin ihtiyacını karşılamak üzere 240 B.G. ne kadar alüminyum ve pik döveli elektrik motorları üretecek Wat Elektromekanik Cihazlar ve Motor Sanayii A.Ş. ile çeşitli kontrol cihazları, küçük motoru aletler ve kalıp üretmek üzere kurulan Presiz Metal İmalât Sanayii A.Ş. de yine Türkiye İş Bankasının iştirakleri arasında yer almaktadır.

Öte yandan Bankamız, Unilever firması ile Vita, Sana, Flora Yağları fabrikasının, General Elektrik firması ile Ampul fabrikasının ve aynı firma ile buzdolabı soğutucu fabrikasının, Akdeniz Gübre Sanayii, Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş. sermayelerine iştirak etmek suretiyle, bunların kuruluşuna büyük ölçüde yardımcı olmuştur.

Güney Anadolu'nun süratle artan enerji ihtiyacını tamamen karşılayan Çukurova Elektrik A.Ş. de Türkiye İş Bankası'nın önemli katkısı olan kuruluşlardandır.

Türk Pirelli Lastikleri Fabrikasının öncülüğü ile kurulmuştur. Yün kısmen sanayiinde İpekiş, pamuklu sanayiinde Balıkesir Pamuklu Dokuma Sanayii T.A.Ş. tekstil sahasındaki yatırımlarımız arasındadır. Memleketimizin belli başlı ihraç ürünlerinden olan pamuğu iplik halinde ihraç etmek üzere kurulan 25 000 iplik Trakya İplik Sanayii A.Ş. ile yabancı ülkelerde çalışan işçilerimizin de büyük ölçüde ortaklığı ile gerçekleşen 60 000 iplik Ceytaş Ceyhan Tekstil Sanayii A.Ş. Bankamızın bu alandaki önemli iştiraklerindendir.

Doğu Anadolu'da halk tasarruflarının sanayi alanına kaymasında önemli rolü olan Keban Holding ile Doğu Anadolu'nun su borusu ihtiyacını karşılayan Keban Holding ve Ortakları Plastik Sanayii A.Ş. de Bankamızın iştiraklerindendir.

Özel Sanayie uzun vadeli kredi sağlayan ve büyük sanayi işletmelerinin kuruluşuna yardım eden Türkiye Sınai Kalkınma Bankası'nın Kurucusu ve en büyük ortağı Türkiye İş Bankasıdır. Keza Türk Dış Ticaret Bankası ile Sınai Yatırım ve Kredi Bankası, Bankamızın büyük mali iştiraklerindendir.

Sigortacılık alanında öncülük yapmak, yine Bankamızın görevi olmuştur. Anadolu Sigorta ve Destek Reasurans Şirketleri, Bankamız sermayesi ile kurulmuştur. Milli Reasürans ve Ankara Sigorta Şirketlerinin sermayelerinin önemli bir kısmı, Türkiye İş Bankası'na aittir.

Kültür Yayınları İş Türk Ltd. Şirketi Bankamızın Sosyal ve Kültürel İştirakleri arasındadır.

Bankamız bunlarla da yetinmemekte, yurdumuz ve ekonomimiz için faydalı olabilecek daha pek çok yeni teşebbüslü ya doğrudan doğruya, ya da sermaye iştirakı suretiyle ilgili bulunmaktadır.

AKBANK VE SABANCI HOLDING

Diğer güçlü ve tipik bir finans kapital mihrakı olan Akbank ve Sabancı holding, yakında verdikleri bir gazete ilânında kendilerini şöyle tanıtıyorlardı: «*Mali* ve *sınai* çalışmalarıyla birbirini tamamlayan iki büyük kuruluş: Akbank — Hacı Ömer Sabancı Holding. . Akbank ve H.Ö. Sabancı holding dayanışması sayıları 60'ı geçen dev *sınai, ticari, zirai, sosyal* ve kültürel müesseseler yaratmıştır. ...Yurt içinde yurt dışında binlerce yurttaşımızın küçük tasarruflarını en iyi şekilde değerlendiren bu yatırımlara her geçen gün bir yenisi ilâve edilmektedir. ...Bugün bu müesseselerde 22 bin teknisyen, idareci ve işçi çalışmakta, bu topluluk aileleriyle birlikte 100 binleri geçmektedir.» (Tercüman, Özel Akbank İlâvesi, 20.4.1974) (Keza, Bak Tablo I-II ve III).

Yukarıdaki ilânda altını çizdiğimiz kelimeler. den de anlaşıldığı gibi, kendileri kendi ağızlarıyla «finans kapitalist» olarak ilân ediyorlar. Buna rağmen Türkiye'de finans kapital var mı yok mu, tekelci sermaye mi var, yoksa sanayi burjuvazisi mi, ya da işbirlikçi sermaye mi, yahut ticaret burjuvazisi mi egemendir gibi tartışmalar, olguları gözden kaçırarak sürdürülmek isteniyor.

Somut verilenin tartışma götürmez açıklığı karşında finans - kapital olgusunu, yani tekelleşmeyi ve banka — sanayi — ticaret, büyük emlâk — toprak sermaye ve çıkarlarının içiçeliğini görmezlikten gelmek açık gerçekler karşısında bu tutumda direnmek iyi niyete yorulabilir mi?

Uluslararası finans kapitalle bütünleşmiş ve Türkiye alanını önemli ölçüde kendi sömürüsü altına almış olan Türkiye finans kapitali şüphesiz ki emperyalist degildir ve büyük metropoller yanında hayli güçsüzdür.

Beynelmilel finans kapital zincirinin Türkiye halkası, — kendi gücü ne olursa olsun— merkezidir ve tekelcidir. Türkiye finans kapitalini «büyük burjuvazi» diye yuvarlak bir lâfla geçiştirmek onun tekelci niteliği unutulursa isabetsiz bir tutumdur. Hele yerli tekelci sermayeyi —sanki rekabetçi kapitalizm çağındayız gibi— «sanayi burjuvazisi» ve «ticaret burjuvazisi» gibi suni ve gerçek dışı kesimlere ayırmağa zorlamak bütbütün yanlıştır. Öte yandan, Türkiye finans kapitalini «komprador — işbirlikçi burjuvazi» terimleriyle açıklamak da onun niteliğini görmemek olur. Yerli tekelci sermaye elbette uluslararası finans kapitalin (emperyalist burjuvazinin) ortağı ve işbirlikçisidir bu bakımdan «işbirlikçi» terimi bir aktarsyon anlamı taşıyabilir. Ama işbirlikçi burjuvazi terimi evrensel olarak tekelci sermaye yapısını göstermeyen bir anlam taşıdığı için, finans kapitalin nitelik belirtmesinde son derece yetersiz kalır ve bizi yanılgılara götürür.

Beri yandan çağımızda «tekelci sermaye» terimiyle «finans kapital» terimi arasında fark göstermek bir başka anlamsız zorlamadır. Çünkü batıda kapitalizmin tekelleşme sürecinde, banka, ticaret sanayi vb. sermayeleri yer yer ve bir süre için ayrı ayrı tekelleşmiştir. Sırf o dönem için kullanılabilecek bir «tekelci sermaye» terimi, bugünkü anlamıyla finans kapital'den ayrılık taşır. Ama özellikle banka - sanayi - ticaret - tarım - emlâk sermayesinin bankalar ve holdingler, anonim — bilmediniz komandit— şirketler biçiminde bütünleşip, kaynaştığı çağımızda, tekelci sermayeyi Bankasız düşünmek büyük yanlışlıktır. Günümüzde tekelci sermaye artık finans kapitalden farklı bir şey değildir. Bankalar dışında bir «tekelci sanayi sermayesi» veya «tekelci ticaret sermayesi» düşünmek gerçekleri görmemek olur.

Önemli bir nokta daha: Türkiye gibi azgelişmiş ülkelerdeki finans kapital zümrelerinin sermaye ihraç etmiyor olmaları, onların tekelci ve finans kapitalist nitelikleri değiştirmez. Sermaye ihracı, hiç şüphesiz, finans kapitalin belirleyici özelliklerinden biridir, ama sadece, biridir. «Kökü»yle, gövdesiyle dallarıyla bir ağaç düşünürsek ve bu ağacın irice de olsa, bir dalının olmadığını görürsek, bu ağaca ağaç demeyecek miyiz?» Türkiye finans kapitali sermaye ihraç etmiyor diye onun banka — sanayi — ticaret — tarım — emlâk sermayeleri ve rantiye paraları kaynaşımını inkâr mı etmemiz gerekir. Kitle Gazetesinde verdiğimiz yeni örnekler ve bu konuda uzun yıllardır yapılmış çeşitli araştırmalar, yazılmış kitaplar. Türkiye'deki yerli egemen gücün, uluslararası kapitalizmin uzantısı durumundaki Türkiye finans kapitali olduğunu yeterince ispatlamaktadır.

Hareketin birliği

MURAT GÜNEY

Gazetemize gönderilen bir eleştiri ve temenni yazısını aşağıda bulacaksınız. Bu yazıda bazı önemli noktalara katılmıyoruz. Özellikle geçmişte proletaryayı temsil eden bir çizgi bulunmadığını söylemek, bugün işçiler, emekçiler, öğrenciler arasında gelişen güçlü hareketi, yeni yetişen yüzlerce militan sosyalisti önemsemeyerek sosyalist hareketi büyük ölçüde, eski arkadaşlardan ibaret saymak, kaburun devrimci dalgayı gereğince farkedememek, ayrıca dalgakgönüllülük ile adoğruları söylemmeyiş karıştırmak, geçmişteki temel sapmaları tarih etmeyerek sosyalist hareketi bir ütopyacılığı içinde yaklaşarak, öneri getiremez durumda kalmak yazının katılmadığımız temel noktaları. Ama bir çok doğruyu ve olumlu, yapıcı eleştiriyi de taşıyan bu mektubu arkadaşların görüşlerine sunuyoruz.

Gözünü 1960 sonrası devrimci hareket içinde açmış, bugüne kadar gerek sosyalist harekete gerekse Türkiye halkının mücadelesine gücü oranında bir katkıda bulunmaya çalışmış olanlardan biriyiz. 12 Mart'tan bu yana bir bütün olarak devrimci hareketin ve tek tek devrimcilerin değişik yerlerde ve değişik düzeylerde yaşadığı dramatik günleri yakından gözleyenlerden ve yaşıyanlardanız.

Son üç yıllık yakın geçmiş, sosyalist hareketin gerici sınıfların saldırısını göğüsleyecek teorik, ideolojik ve örgütsel olgunluğa sahip olmadığını gösterdi. Bunu açık yürekliliğle kabul etmek zorundayız. Gerici güçlerin saldırısı karşısında mevcut örgütlenmeler ezildi, ortadan kalktı ya da parçalandı. Dağınıklık karmaşa sosyalist hareketin hemen her kesimine hâkim oldu. Örgütsüzlüğün yarattığı bunalımı hem işçi sınıfımız, hem sosyalist hareketimiz, hem de devrimci arkadaşlarımız pahalı ve acı deneylerle ödediler.

Ancak, bugün yurdumuzda 12 Mart'tan bu yana rastlanmadık ölçüde bir demokratik hava esiyorsa, 14 Ekim dünyayı şaşırtan sonuçlara ulaştıysa bunda, hiç şüphesiz, sosyalist hareketimizin yıllardır sürdürdüğü gerefli mücadelenin ve toplumumuzun hemen her kesimine saçtığı tohumların önemli payını görmemiş gerekir. Bugün varsa dün olduğu içindir; tıpkı yarının bugünden doğacağı gibi. Ve bu gerefli mücadele ne gu ve ne de bu çevrenin patentini taşır. O, sosyalist hareketimizin bütünlüğünün, bu bütünün içinde yer alan her çevrenin çabalarının, katkılarının ürünüdür. Türkiye sosyalist hareketi yurdumuzun her köşesinde iz bırakmıştır. Türkiye sosyalist hareketi bir değil bir dizi çevrenin varlığı ve katkısıyla varolmuştur. Bu yüzden hataları ve zaafları bir bütün içinde incelenmelidir.

Bugün öyle bir noktaya gelinmiştir ki, eski çevre bağları geride kalmış, son üç yılın «tasada ve kıvançta» ortaklığı, hareketin önündeki acil hedefler geçmişte değişik çevrelere bağlı kimi kişiler arasında devrimci kardeşliğe ve eylem birliğine dayalı beraberlikleri sağlayabilmiştir. İşçi sınıfımızın niceliğe ve niteliğe gelişen eylemlinin sınıf mücadelesinin çok çarpıcı bir özelliğini teşkil ettiği bugün, eski çevre bağlarına yaslanarak diğer çevrelere «sapmalara karşı mücadele» adı altında savaş ilan edilmesi geçerli olamayacaktır.

Geçmişte her çevre doğrunun bir miktarını bünyesinde taşıyordu; yanlışın da bir miktarını. Doğru ve yanlış eğilimlerin aynı anda bir arada bulunabileceğini kavramalıyız. Geçmişte hiçbir çevrenin doğru proleter çizgisine sahip olduğu, proletarya çizgisini temsil ettiği söylenemez. Gene proletarya çizgisinin unsurlarının hiçbirinde var olmadığı söylenemeyeceği gibi. Doğrunun içinde yanlışın gizlendiği, yanlışın doğruyu doğurduğu, sosyalistlerin dünyayı kavradığı yöntemin, diyalektiğin bir kurulıdır.

Cumhuriyetin yaşından büyük sosyalist hareketimizin gene önemli bir dönemeç noktasına ulaştığı bugünlerde sosyalist hareketi hem fraksiyonlu manzarası içinde ama hem de bu bütünselliği içinde görmek gerekir.

İşçi sınıfımızı, tüm halkımızı ve sosyalist hareketimizi bunalıma sürükleyen örgütsüzlük ve dağınıklık döneminden sözülüp sosyalist parti kurulmasının gereği üzerine yoğun tartışmalar yapılan bir döneme girildiğinde geçmişi teşhisteki isabet bugün hareketin durduğu yeri doğru tespite ve yarına sağlıklı bir biçimde ilerlemesine elvereceklir. Aksi halde, hareketin esasen içinde bulunduğu keşmekeşe bir kambur daha eklenecektir. Sosyalist hareketin önemli bir kesiminin mahpus olduğu yahut sözünü söyleme, geçmişin özeştirisini yapma imkânlarına sahip bulunmadığı bir dönemde bu imkânlara sahip sosyalistlere ve sosyalist yayın organlarına önemli görevler düşer. Bu imkânlara sahip sosyalist arkadaşlar hareketin toparlanması, birleştirilmesi, canlanması için önemli rol oynayabilirler. Olgun ve yapıcı bir diyalogun şartlarını hazırlayabilirler. Sosyalist partinin kurulabilmesi için sosyalist hareketin ve akımın işçi sınıfının ileri kesimlerinin içine yerleşmesi kadar partinin sosyalist hareketin en geniş, sağlıklı kesimlerini temsil edebilmesi de *tayin edicidir.*

Örgütsel birlik için Türkiye'nin yorumlanmasında birlik, yani ideolojik birlik ve eylemde birlik yani siyasi birlik şarttır. Böyle bir birliğe yönelecek yola girmek her sosyalistin, her çevrenin emekçi kitlelere ve siyasi örgütünün şiddetle ihtiyacını duyan işçi sınıfına karşı ödevdir.

Ne var ki, birliği arzulamak, fraksiyon çatışması karşısınının dirilmemesini istemek, işçi sınıfı zeminin de sosyalist örgütlenmeyi esas almak yeterli olmuyor. Bütün bunlar hangi yöntem kullanılarak yapılacaktır? Doğru, kendi başına doğru değildir. Doğru, hayata uygulandığı zaman, hayatta ifadesini bulduğu zaman gerçeklik kazanır ve doğru haline gelir. Doğruya gerçekliğini kazandırmak için yöntem gereklidir. Bu konuda mevcut sosyalist yayın organlarımda tanıdık bir yönteme tanık oluyoruz. Geçmişte hepimizin uyguladığı bir yönteme. Bir yanda karşaşa ortamının doğmasası, birlik istenirken öte yandan birliğin sağlanabilmesi için «sapmaları etkisiz bırakmak amacıyla girişilen amansız polemik. Ardından kişilerin değil, çizgilerin eleştirildiğini, bunun bu çizgilerin etkisi altında olan yiğit ve fedakâr devrimcileri bu çizgilerin etkisinden kurtarmak için yapıldığı ekleniyor. Bu, Türkiye sosyalist hareketinde hemen her çevrenin uyguladığı birliği sağlama yöntemi idi. Yürümedi. Tersine fraksiyoner polemikleri, keskin polemikçiliği kızıştırdı ve harekette hala sızlayan yaralar açtı. «Sapmaları işçi sınıfına verecekleri zararı önlemek» amacıyla yapılan bu tür amansız mücadele ister istemez sosyalist hareket için çok gerekli ve hayati olan alçakgönüllülükten sosyalistleri uzaklaştırdı. Gene ister istemez sosyalizmin patenti sapmalarla mücadele eden çevreye ait oluverdi. Geçirdiğimiz son üç yıl ve sosyalist hareketimizin ulaştığı nokta ve önündeki çözüme muhtaç bir dizi teorik — pratik mesele bu yöntemin geçersizliğini ve derhal terki gerektiğini göstermiş olmalıdır.

Sosyalist hareketimiz tarihi anlamda yarım yüzyıllık bir geçmişe sahip olmasına rağmen gene de oldukça genç ve dünyadaki birçok benzeri ile kıyaslandığında hayli tecrübesizdir. Üstelik sosyalizmin sınıf dayanağı olan işçi sınıfı ile sağlam bağlara sahip olduğu bugün için de söylenemez. Yakın geçmişte hiç de parlak olmayan örgütlenme tecrübelerinden geçilmiştir. Bütün bunlar, herzaman gerekli olan alçak gönüllülüğü özellikle gerekli kılmaktadır.

Ne var ki, söz konusu hatalı yöntemin doğal bir sonucu olarak son derece bilgiç bir usûlp dozunu artırarak mevcut yayın organlarına hakim olmaktadır. Bu tavır hata görebilmeyi de ortadan kaldırmaktadır. Geçmişte de hayli alışkın olduğumuz bu tarzın eskisinden farkı devrimci ustalardan doğrudan alıntı yerine, aynı kitap doğrularını «Türkçeleştirerek» vermesindedir. Üzerinde çok durulan partiye yönelebilmek için gerekli olan sosyalist hareketin birliği uğruna bu bilgiç usûlp terkedilmeli, alçak gönüllülük sosyalist saflarda hâkim kılınmalıdır.

Sosyalist hareketin her kesiminin birbirinden öğreneceği çok şey vardır. Son üç yıl, sosyalist hareketin her unsuru için önceki yıllarla kıyaslanamayacak oranda hayat tecrübesi olarak, siyasi tecrübe olarak engin tecrübelerle dolu geçmiştir. Hareketin tüm olarak dünyadaki bir çok örnekle kıyaslandığında ve tarihi anlamda daha tecrübesiz olması başka, kendi gelişmesi içinde ve yakın tarihinde çok tecrübe kazandığı başkadır. Hareketimiz tüm olarak ve her unsuru bakımından üç sene öncesine oranla bugün epey tecrübelidir. Bu bakımdan, alçak gönüllü olmak, birbirinden herkesin öğreneceği çok şeyin olduğunu bilmek gerekir. Bütün bunların sentezi ideolojik birliğe ulaşılmasında önemli rol oynayacaktır. Bu tecrübeyi en çok elde edenlerin önemli bir kesiminin bugün hapishanelerde bulunanlar ile demokratik özgürlüklerinden, tecrübelerini aktarma imkânlarından yoksun olanlar olduğu şüphesizdir. Bunlar bu tecrübelerinin ışığında geçmiş eylemlerini değerlendirmeden ve eleştirmeden, her ne amaçla ve niyetle yapılırsa yapılsın, yalın kılıç «sapma»larla mücadeleye kalkışmak, sosyalist küfür sayılan bir yığın sıfatla geçmişteki belli eğilimleri nitelemek sosyalist hareketin bugünkü koşullarında yeni bir fraksiyon yaratmanın kapısını aralamak ve fraksiyon çatışmalarını kızıştırmaktan başka bir işe yaramayacaktır.

Öte yandan, keskinliği sadece ülkenin şartlarının ötesinde ileri mücadele biçimleri önermek, hatta uygulamaya kalkışmak, biçim sözcükler ve terimler kullanmak olarak anlamamalıyız. Gerekli alçak gönüllü usûlptan ayrılmak, öteden beri sosyalizmin biricik sahibiymiş edası takınmak da aynı şekilde keskinliktir.

Yakın geçmişte varolan, bugün de ileri görülen akımlara sapmaları önlemek kaygusuyla saldırmak sosyalist hareketin birliğini sağlamak bakımından yöntem ve taktik açısından hatalı olmaktan öteye, ideolojik tavır olarak da yanlıştır. Eğer bir akımın sapma olduğu düşünülüyorsa bu, kendisine varoluş şartları sağlayan, ortaya çıktığı dönemin tüm özellikleri içinde ele alınmalıdır. Herhangi bir akımı geçmişinden, o tarihteki sosyalist hareketin genel durumundan, ideolojik düzeyinden, tecrübesinden, örgütsel manzarasından, ülkedeki sınıf mücadelesinin genel düzeyinde, dünya işçi hareketi içindeki çeşitli akımların varlığı ve seyrinden koparıp tek başına inceleyemeyiz. Aksi halde, söz konusu «sapma»lar yüzeysel görüntüleriyle tanınır; bu yüzeysel görüntüye ne kadar hırslı sıfatlar takılırsa takılsın, bu akımlar derinliğine ve bütünlüğü ile kavranamamış olacağı için varlıklarını oldukça etkili bir biçimde sürdürebilirler.

Dünyada ve ülkemizde sınıflar var oldukça sapmalar da, sosyalist hareket içinde çeşitli eğilimler de var olacaktır. Şüphesiz, yakın geçmişimizde ve bugün proleter olmayan akımların varolmadığı söylenemez. Bundan sonra da olacağı doğaldır. Sosyalist hareketin birliği meselesi her türden akımın birliği olmayacaktır. Ancak, sosyalist hareketin öğelerinin mümkün olan en büyük çoğunluğunun birliğini sağlamak, buna imkân verecek yolu açmak sorumluluk meselesidir.

Bugün sosyalist hareket bakımından olumlu bir işaret, hemen her çevre tarafından geçmişten ders alınması ve özleştiri yapılması gerekliliğinin belirtilmesidir. Geçmişinden ders almayan, varlığını borçlu olduğu emekçi halk önünde dürüst ve açık yürekli bir eleştiri yapmayan hiçbir hareket gelişemez. Özleştiri, Türkiye sosyalist hareketinin gündeminde durmaktadır. Bununla beraber tek yanlılığa düşülmemeli; sosyalist hareketin eksiklikleri, hataları ve zaafları incelenirken geçmişin bunlardan ibaret olduğu sanılmamalıdır. O zaman bugün varlığı sanılan doğruların kökleri gözden uzaklaştırılmalıdır. Ve sosyalist hareketimizin geçmişinde rastlandığı gibi tarih yeniden başlatılıverir. Bu tavrın gittikçe zorunlu alçak gönüllülükten uzaklaşıp kibire ulaştığını, sosyalist hareketi çileli geçmişinden kopartıp ister istemez icazetli hale getirmeye çalıştığını ve bölücü, kitlelerin eyleminden uzaklaşan sonuçlara vardığı denenmiş bir olgudur. Hareketimizin hatalarını sıraria üstlenelim. Bunu yaparken, sosyalist hareketimizin yakın tarihinin işkence odalarından, idam sehpalarından geçen, Türkiye toplumunun devrimci birikiminde hatırı sayılır rolü olan yanını hatırlayarak onun gerefli mücadelesine de aynı sıraria sahip çıkalım. Gerici güçler sosyalist hareketin yakın geçmişindeki militan ruha, fedakârlık örneklerine olanca gücüyle saldırıyor. Devrimci kardeşliği, sosyalist harekette birliği, parti ruhunu yaratacak olan temel, bu saldırının karşısına sosyalist hareketin her unsurunun duvar gibi dikilmesi, bu saldırıyı göğüslemesi, sosyalist hareketin militan tarihine sahip çıkmasıdır.

Sosyalist hareketin son üç yıldır içine düştüğü dağınıklık, yaşadığı dramatik anlar ve bugün hala parti meselesinin gündemin birinci maddesini işgal etmesi, yakın geçmişte doğru işçi sınıfı çizgisinin hakim durumda olmadığını ortaya koyuyor, Bireysel kahramanlığa dayanan akımların, işçi sınıfının muazzam devrimci potansiyelini, örgütlenme ihtiyacını kavrayamayan yahut işçi sınıfının siyasi örgütünü var sayan, köylülüğün örgütlenmesini ve mücadelesini gündemin en önemli maddesi olrak gören akımların ve hatta ordu müdahalesine bel bağlayan akımların birçok devrimciyi cezbetmesi ve bünyesinde toplaması, sosyalizm adına yurdumuzda hakim akımların bunlar olması sosyalist hareketin yakın geçmişimizde var olmadığı ya da bütün bunların herşeye rağmen sosyalist hareketimizin parçaları olmadığı anlamına gelir mi? Elbette hayır! Sosyalist hareketimiz fazlası ile, eksiği ile buydu. İşçi sınıfı ideolojisine sahip olduğunu, azami hedefinin kapitalizmin tasfiyesi ve sosyalizmin kurulması olduğunu ileri süren akımlar ve çevrelerin hepsi bilimsel sosyalizmi teorik klavuz olarak alan, dünya sosyalist hareketinin evrensel örgütlenme esaslarına göre kurulmuş, işçi sınıfının siyasi örgütünün bulunmadığı dönemde sosyalist hareketin unsurları olarak sayılmalıdır. Yoksa, kaçınılmaz olarak, sosyalist hareketin 1973'te oluştuğunu söylemek gibi gülünç bir iddiaya ulaşılır. Parti kurulması meselesinin tartışıldığı bugün'kü şartlarda bu yapısı gözönünde tutulmalıdır.

Mücadeleye zararları tartışma götürmeyen fraksiyonculuğun üstesinden gelinmelidir. Ancak, fraksiyonlar birer olgu olarak görülmeli ve bu olgudan hareketle, uygun yöntemlerle fraksiyonculuğa giden yol kapatılmalı, partiye giden yol açılmalıdır. Bunun için işçi sınıfının ileri kesimlerini, kitle örgütlerini örgütlenme zemini olarak almak ve sosyalist hareketi doğrusu ve yanlışı ile tarihi bütünlüğü içinde ele almak, onu oluşturan her çevreyi hataları ve sosyalist harekete katkıları ile birlikte kaydetmek, alçak gönüllü olmak, bilgiç olmamak, hem birbirimizden, hem de dünya devrimci hareketinden ve hem de dünya halklarının acılı ve şanlı engin tecrübelerinden öğrenmek, içerde dışarıda tüm sosyalistlerin birliği için her türlü müllahazanın üzerinde soğuk kanlılık ve sorumluluıda çalışmak zorunluıdır.

Hataları ile sevapları ile sosyalist hareket işçi sınıfımızın mücadele tarihinindir. Bizimdir. Parti işçi sınıfının olacaktır. Bizim olacaktır.

Basıldığı tarih : 18 Mayıs 1974